

Četvrtak, 13. januar 2005.

Svedok John Crosland

Otvorena sednica

Optuženi Limaj i Musliu su pristupili Sudu

Početak u 14.17 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Dobar dan. Verujem da ste se svi osvežili tokom odmora.

Gospodine Cayley, ako se ne varam, imate podnesak?

TUŽILAC CAYLEY: Da časni Sude. Radi se zapravo o dva predloga koja su povezana. Prvi predlog se odnosi na 7. januar oko zaštitnih mera za sledećeg svedoka. Mislim da je to po sebi jasno. Koliko sam shvatio, nema nikakvih prigovora od Odbrane. Časni Sude, možda biste ipak želeli da čujete njih.

SUDIJA PARKER: Da. Da li bilo ko želi da uloži neki prigovor? Ako nema, ja neću na to da vas podstičem. Gospodine Cayley, po mišljenju Pretresnog veća što se tiče vašeg podneska ili kako to barem izgleda u paragrafu broj 6 u prethodnom pismenom podnesku, mi imamo nameru da to odobrimo.

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, još samo jedno pitanje koje je povezano sa ovom našom konkretnom molbom. Postoji jedan niz dokumenata koji će preko svedoka biti uvršteni u spis. Sada nameravam da rasporedim registratore sa tim dokumentima. Većina tih dokumenata osim njih pet, a ja ću da ih navedem kada ih budemo obrađivali, većina mora da bude pod pečatom. Dobijeni su po *Pravilu 70* Pravilnika o dokazima. Ali mogu na kraju svedočenja ovog svedoka da iznesem svoju molbu. I na kraju, povezano s ovim, iza mene se nalaze dva predstavnika britanske Vlade koji su ovde u vezi sa ovim svedočenjem. Sa leve strane je gospodin Dominic Raab, koji je pravni savetnik britanske ambasade a sa desne strane je gospođa Katharine Shepherd, koja je pravna savetnica Ministarstva odbrane. Časni Sude, oni su ovde kao specijalni savetnici Tužilaštva a u vezi sa *Pravilom 70* i tim dokumentima. Dakle, ako oni budu imali neke intervencije vezano za *Pravilo 70*, oni će se obratiti meni pa ću ja onda to da prenesem. Časni Sude, samo želim da zamolim za dozvolu da oni budu prisutni u sudnici za vreme svedočenja ovog svedoka.

SUDIJA PARKER: To neće biti nikakav problem s obzirom da su oni savetnici Tužilaštva u vezi sa ovim svedokom a ne u nekoj nezavisnoj ulozi.

TUŽILAC CAYLEY: Da, časni Sude.

SUDIJA PARKER: To smo shvatili i prihvatili. Sada smo spremni za svedoka.

TUŽILAC CAYLEY: Da, spremni smo. Može da se uvede svedok časni Sude.

SUDIJA PARKER: A prema naredbi roletne moraju da se spuste.

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, dok čekamo, da li pred sobom imate jednu fasciklu sa tabulatorima 42... da, imate.

SUDIJA PARKER: Broj 42, da. Imam.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Dobar dan gospodine. Molim vas budite ljubazni pa pročitajte svečanu izjavu koja se nalazi na kartici pred vama.

SVEDOK CROSLAND: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Izvolite sedite. Gospodine Cayley, da li ćemo biti na privantnoj ili otvorenoj sednici za ova uvodna pitanja?

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, ja sam tako pripremio glavno ispitivanje da nije potrebno da prelazimo na privatnu sednicu. Neću se referisati na osetljive stvari.

SUDIJA PARKER: Možemo da podignemo zastore. Izvolite, gospodine Cayley.

TUŽILAC CAYLEY: Hvala časni Sude.

svedok: John Crosland

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC CAYLEY

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine, da vas podsetim. Znam da ste već ranije svedočili u *Predmetu Milošević*, međutim, molim vas da napravite pauzu između pitanja i odgovora jer imamo prevodioca između nas. Ja ću da pokušam da napravim jedan sporiji tempo da ne bismo za njih prebrzo govorili. Da li je tačno da ste vi pukovnik britanske vojske u penziji?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li sam u pravu kada kažem da ste od 1967. godine bili u padobranskom puku?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Na kom nivou komandovanja imate iskustva u vojsci?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Komandovao sam bataljonom i brigadom.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Koliko to pojedinaca uključuje?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To uključuje do 1.000 ljudi.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li imate nekih borbenih iskustava? Da li ste imali nekih borbenih iskustava tokom svoje karijere?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Verovatno imam previše borbenih iskustava.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete ukratko da nam date jedan primer gde ste imali takvo iskustvo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Bio sam četiri godine komandant 3.000 ljudi na Bliskom istoku u jednom većem ratu. Bio sam na Foklandima, u Severnoj Irskoj, na Balkanu i na drugim mestima.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li sam u pravu kada kažem da ste 1996. godine postavljeni za vojnog atašea Britanske ambasade u Beogradu, u Srbiji? Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno, gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ili Jugoslaviji...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U Jugoslaviji, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete da objasnite sudijama ulogu vojnog atašea u jednoj ambasadi, konkretno u Britanskoj ambasadi u Beogradu u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao vojni ataše moje zemlje, ja sam bio direktno opunomoćeni predstavnik svog načelnika odbrane u zemlji koja se zove Jugoslavija. Imate direktan kontakt sa komandantom i višim oficirima Vojske Jugoslavije i vaš je posao da o bilo kojim vojnim problemima obavestite ove osobe na najvišem nivou.

SUDIJA PARKER: Da li mogu samo da interвениšem, gospodine Cayley. Neophodno je da usporite tempo svedočenja. Moramo da prođemo kroz nekoliko faza prevoda ako razumete.

SVEDOK CROSLAND: Razumem, časni Sude.

TUŽILAC CAYLEY: Ja sam zapravo pokušao da slušam francuski prevod. I kad se to završi, onda ću da postavim sledeće pitanje.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U vašoj ulozi vojnog atašea vi ste savetovali i vašeg ambasadora o vojnim problemima zemlje u kojoj se nalazite. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno. Obično bi se ambasador služio diplomatskim telegramima. Ja bih tu dodao jedan paragraf koji se ticao bezbednosti prema mojoj proceni u vezi događaja o kojima je ambasador izveštavao. To je bilo ili

dnevno ili i češće, u zavisnosti od potrebe. To je bilo nešto drugo u odnosu na vojne telegrame koje sam slao Ministarstvu odbrane u Londonu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A taj diplomatski telegram o kom ste malopre govorili - gde se on slao?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To se slalo Ministarstvu spoljnih poslova iz kancelarije za odnose sa inostranstvom.

TUŽILAC CAYLEY: Zamolio bih da se svedoku da registrator. I pokazaćemo jedan primer tog diplomatskog telegrama. Da li možemo to da stavimo na ekran ako to imamo u programu *Sanction*?

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, molim vas da uzmete kartu i stavite na grafoskop koji se nalazi pored vas. Mislim da je to karta koju ste vi dali nama a koju ste koristili dok ste bili na službi u Jugoslaviji. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno. To je tačno gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da sada pogledate ovaj prvi tabulator u fascikli, što je, mislim, diplomatski telegram od 2. marta 1998. godine. Da li je to diplomatski telegram, samo da bismo svi razumeli o čemu govorimo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno. To je tada potpisao ambasador ili njegov zamenik ili možda čak i prvi politički oficir.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ko je davao podatke za ovaj izveštaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uglavnom bi to radili ambasador ili njegov zamenik starešine misije ili prvi politički oficir, ili ja lično.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vi ste ranije rekli da ste davali podatke o pitanjima koja su vezana za bezbednost. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Konkretno vezano za vašu ulogu u Srbiji... u Jugoslaviji kako se tada zemlja zvala, da li ste imali prilike da posetite Kosovo/Kosovë za vreme vašeg boravka u Beogradu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Proveo sam tamo prvi deo 1998. pa sve do 1999. godine kada je NATO bombardovao Jugoslaviju. Proveo sam manje-više većinu vremena obilazeći pokrajinu Kosovo/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Zašto?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zato što je moj zadatak bio da vidim šta se događa u toj pokrajini Srbije, odnosno Jugoslavije i zato što je Vlada želela da zna šta se događa. To je bilo rađeno uz saglasnost i pomoć drugih vojnih atašea...

(francuski jezik na engleskom kanalu).

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, mislim da je došlo do problema sa prevodom.

SUDIJA PARKER: Predlažem da nastavite. Stvar će se možda sama od sebe razjasniti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Zamoliću vas da se prisetite februara... zapravo marta 1998. godine i prvog diplomatskog telegrama.

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, kao što sam rekao, nameravam da to pročitam zbog zapisnika. Znam da će za to trebati dosta vremena, ali na taj način bićemo sigurni da je ušlo u zapisnik za javnost sadržaj ovih dokumenata koji će inače biti pod pečatom. Na taj način to će biti dostupno javnosti. Neki delovi koje nameravam da pročitam su duži, neki kraći od ostalih, neki su sasvim kratki, neki dosta dugački. pa ćemo da vidimo kako stojimo sa vremenom i onda ću da procenjujem za sve dokumente. Ali uglavnom to je moja namera.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, dozvolite mi da pročitam prvi deo i onda ću imati niz pitanja. Ovo je diplomatski telegram od 2. marta 1998. godine. "Predmet: Kosovo/Kosovë, veliki incident u Drenici/Dreničë". "Veliki sukob između policije i Albanaca u području Drenice/Dreničë tokom vikenda. Čak i državni mediji priznaju da je poginulo 16 Albanaca (terorista) i četiri policajca. Albanci tvrde da su među poginulima jedna žena i jedan šesnaestogodišnji mladić. Konačan broj poginulih može biti i veći. Sasvim je nejasno ko je prvi počeo akciju. Policija tvdi da su pronašli velike količine skrivenog oružja. Čini se da su borbe za sada prestale." Zatim se u paragrafu broj 2 govori nešto o demonstracijama u Priština/Prishtinë i to neću čitati. U paragrafu broj tri kaže se: "Većina borbi događala se u blizini Glogovca/Gllgoc, 40 kilometara zapadno od Prištine/Prishtinë. Zvanična tvrdnja je da su teroristi napali policijsku patrolu, naneli žrtve i da je policija odgovorila i zatim izvršila potragu za napadačima. Službeni mediji a zatim i drugi, izveštavaju da je policija pronašla značajne količine skrivenog oružja. Komentar je možda tačan. Albanska strana tvrdi da je incident počeo tako što je policija vršila poteru za jednim automobilom u području Drenice/Dreničë kao deo njihovog delovanja sprečavanja aktivnosti osumnjičenih. Izgleda da su borbe počele sredinom 28. februara i nastavljene do kraja 1. marta. Nema potvrde o izveštajima da se borbe i dalje vode. Konačan broj poginulih možda nikad neće biti sasvim jasan. Državni mediji izveštavaju da su poginula četiri policajca i 16 Albanaca koje opisuju kao teroriste. Međutim, postoje dobri razlozi da se smatra da će konačan broj poginulih biti veći. Od strane policije izgleda da su bile poslate specijalne antiterorističke snage i da su možda dvojica od njih poginula. Slika na albanskoj strani je čak manje jasna a telefonske veze sa Drenicom/Dreničë su još uvek u prekidu. Neki od ranjenih Albanaca odbili su da idu u državne bolnice. Pouzdaniji izvori tvrde da su među mrtvima jedna žena i jedan šesnaestogodišnji dečak. Milošević, Milutinović i Minić poslali su saučešće porodicama poginulih policajca. Miloševićev ton je bio beskompromisan." Gospodine Crosland, da li ste vi znali da je do ovog događaja došlo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. To se dogodilo tog navedenog dana a drugi vojni atašei i ja stigli smo tamo dole. Bili smo među prvim ljudima koji su pregledali celo područje. I Jugoslovenske vlasti su nam iz ne znam kojih razloga omogućile veoma dobar

pristup. A to se odnosi na onaj događaj kada su dve porodice napadnute. Reč je o porodici Jashari i Ahmeti kada su ih napale Srpske snage bezbednosti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li znate zašto su Srpske snage bezbednosti napale porodice Jashari i Ahmeti?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ove dve porodice, kako to da kažem, bile su umešane na različite načine u ono što se događalo na Kosovu/Kosovë i bilo je naznaka da su one bile uključene u operacije tek osnovane Oslobođilačke vojske Kosova, ili OVK, što je na Kosovu već bio veliki problem, ili se problem tada tek javio.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada kažete da su bili umešani, šta hoćete da kažete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Oni su verovatno bili deo albanske mafije.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li su vam Srbi rekli u kakve su aktivnosti bile uključene te porodice?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. Kao što sam rekao, rečeno nam je da su one bile umešane u nastanak OVK u tom određenom vremenu. I ako mogu da pokažem, časni Sude, to je područje Drenice/Dreničë zapadno od Prištine/Prishtinë i to je inicijalno mesto odakle je OVK počela sa svojim operacijama, kao što vam je opisao gospodin Cayley.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li znate zašto je napad počeo tog dana?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Napad je počeo zato što su četiri policajca bila ubijena u mestu koje se zove Rudnik/Runik, koje se nalazi na severnoj ruti preko puta Peći/Pejë, evo ovde. I to je bio nastavak napada na Ministarstvo unutrašnjih poslova. Nakon tog napada Srpske snage su organizovale ovu kombinovanu operaciju u koju je bilo uključeno nekih 500 ljudi sa oklopnim transporterima i drugim jedinicama.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li imate flomaster? Želeo bih da sada obeležite ove lokacije. Nećemo ih obeležavati brojevima jer mislim da to nije potrebno. Ali mislim da bi bilo dobro da obeležite područje gde su policajci bili ubijeni u mestu Rudnik/Runik.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: *(svedok prihvata)*

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li znate koja je lokacija na kojoj su bile napadnute porodice Ahmeti i Jashari?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je bilo severno od malog mesta koje se zove Srbica/Skënderaj a selo se zove Donje Prekaze/Prekaz i Poshtëm koje se nalazi na području koje upravo pokazujem. Područje Drenice/Dreničë je ova dolina između dva puta. Ako bi to pomoglo, časni Sude, da pokažem na karti – ne znam koliko su ljudi upoznati sa Kosovom/Kosovë.

SVEDOK CROSLAND: Sve vreme govorimo o gradovima i stvarima, pa bi možda bilo umesno da vam ih pokažemo, časni Sude.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Hoćemo, kako svedočenje odmiče...

SUDIJA PARKER: Pa mislim da će vas gospodin Cayley voditi. Već smo u izvesnoj meri i upoznati sa kartom. Hvala vam.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada budemo govorili o diplomatskim telegramima, ja ću vas zamoliti da na svakom od njih obeležite određeno mesto. Da li možete da se setite koliko je trajala borba između policije i porodica Jashari i Ahmeti?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Trajala je manje-više nekih 36 sati.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste videli posledice te borbe?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Otišli smo na to mesto i dve kuće oko kojih su se vodile borbe bile su veoma oštećene oklopnim transporterima koji su bili na nekih 10 do 15 metara od kuće. Bilo je mnogo čaura od granata većeg kalibra, praznih čaura na zemlji, što je pokazalo da je bilo žestoke borbe....

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Čiji leševi?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Albanaca.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste videli te leševe?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, videli smo. Da, videli smo sve leševe.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete da nam opišete šta ste videli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Većina ljudi je bila ubijena iz blizine, što pokazuje da je došlo do razmene vatre na maloj razdaljini, a među poginulima je bilo starijih ljudi, žena i dece.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Koliko leševa ste videli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ako se dobro sećam bilo je 16 leševa a kasnije još 10.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Koliko je bilo žena i dece?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne mogu tačno da se setim ali bilo je žena i dece među poginulima.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se sećate koliko je bilo starijih ljudi?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zavisi šta vi nazivate starijim ljudima, ali ljudi koji nisu bili vojno sposobni, rekao bih da je bilo četvoro ili petoro, ako me sećanje dobro služi.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U čemu je bio značaj tog događaja ako je uopšte i bio?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da su Srpske snage bezbednosti htele da iskorene terorističke akcije jedinica koje su počele da se razvijaju 90-tih godina a 1996./1997. godine mi smo naravno znali da postoje indicije da je Oslobođilačka vojska Kosova kao snaga koja je bila u povelju – naglasak na tome da je to bila snaga u povelju – smatrala je provinciju Kosovo/Kosovë dodatnom albanskom državom izvan Albanije.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možemo sada da pređemo na sledeći telegram.

TUŽILAC CAYLEY: Ovo je tabulator broj 3, časni Sude.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ovaj diplomatski telegram je od 9. marta 1998. godine. "Predmet: Kosovo/Kosovë: Izveštaj o situaciji u 8.00 časova, 9. mart. Rezime broj 1: Nastavlja se akcija Srpske policije u regionu Lauša/Llaushë, jugozapadno od Prekaza/Prekaz. Prijavljeno je da je jedan Albanac ubijen iz snajpera. Diplomate koje su došle na taj teren potvrđuju da je došlo do teških oštećenja u Prekazu/Prekaz ali je ograničeno na jedan broj zgrada. Pažnja se sada posvećuje današnjim demonstracijama. Paragraf broj 2: Glavni put kroz područje Drenice/Drenicë. Vojni ataše je prošao jutros kroz to područje i izveštava o kontinuiranim operacijama policije u području Klina/Klinë – Lauša/Llaushë, jugozapadno od Prekaza/Prekaz. On nije mogao da napusti glavni put. Nezavisno jedan od drugog, čuli smo da je jednog Albanca usmrtio policijski snajper u Lauši/Llaushë. Ovo se poklapa sa izveštajima iz medija koji citiraju policijske izvore, po kojima još uvek ima terorista sa kojima treba da se vodi borba. Kanadski ambasador koji je bio u misiji diplomata koji su posetili Prekaze/Prekaz 8. marta, potvrdio je da je došlo do teških razaranja na ograničenom broju zgrada a ima dokaza i o napadu iz težeg oružja i minobacača. On takođe potvrđuje da su policijske snage veoma prisutne i da nema civilnih aktivnosti na tom području na kom bi ih normalno bilo puno." Gospodine Crosland, molim vas da nam sada pokažete i obeležite na karti... Ako možete da pokažete Pretresnom veću gde se nalazi region Lauša/Llaushë i konkretno Prekaze/Prekaz?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, Prekaze/Prekaz su upravo severno od Srbice/Skënderaj koja nije obeležena. Srbica/Skënderaj je ovde. A zatim ovaj mali zaseok, malo selo Lauša/Llaushë je upravo u ovom području ovde. Mi smo radili na veoma malom području a ovaj glavni put koji se pominje vodi od Gornje Kline/Klina e Epërme na severu do mesta koje se zove raskršće Komorane/Komoran na jugu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste videli kako su se te operacije odvijale u tom području 9. marta?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Posetili smo to područje 9. i 10. marta. I kanadski ambasador i ja kao iskusan vojni oficir potvrdili smo da je bilo masovnog korišćenja teškog naoružanja i da su devastirane dve kuće, konkretno kuće porodica Ahmeti i Jashari. Bilo je i drugih kuća koje su bile spaljene i koje su gorele. Srpske snage bezbednosti bile su prisutne u ekstremno velikom broju. Konkretno, Snage Ministarstva unutrašnjih poslova - policija, udružene su sa Specijalnim snagama policije, uključujući i oklopne transportere i druga teška vozila.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li je ova operacija koju ste videli 9. marta bila povezana sa onom operacijom koja se ticala porodica Ahmeti i Jashari ranije u martu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li su se te operacije, koliko vi znate, nastavile od početka marta pa do 9. marta ili su bile samo povremene? Da li znate?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Prvi napad trajao je, rekao bih, manje-više 36 sati. A onda su Srpske snage bezbednosti, kao što su inače radile tokom čitavog sukoba, nastojale da održe kontrolu u toj oblasti, postavljajući po čitavom području razne bezbednosne punktove i neophodne jedinice i vojna vozila. Tako da su, u stvari, kontrolisali to područje... i sve što možete da vidite. Kao što sam pokazao na karti, područje Lauše/Llaushë je dva kilometra dalje, a to je bilo u rukama OVK. Tako da vam to daje predstavu o tome koliko su bile komplikovane operacije kroz celu 1998. i 1999. godinu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Samo da nešto pojasnimo. Tokom ove operacije selo Lauša/Llaushë je bilo pod kontrolom Oslobođilačke vojske Kosova?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine. A to je bilo bukvalno 500 metara od najbližeg srpskog kontrolnog punkta.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da pređemo na sledeći diplomatski telegram. To je tabulator broj 4, datum je 11. mart 1998. godine. I jedini paragraf na koji ću da vam skrenem pažnju je paragraf broj 11, mada mislim da se u paragrafu broj 10 govori o informacijama koje ste vi dostavili. Ali mene interesuje paragraf broj 11: "*Tanjug* izveštava da je bilo više granatiranja albanskih restorana i poslovnih objekata u Peći/Pejë. Prema *Tanjugu* ovo su napadi OVK na poslovne ljude koji saraduju sa srpskim vlastima". Recite nam gde je Peć/Pejë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Peć/Pejë je jedan od glavnih gradova na zapadnom Kosovu/Kosovë. I tu se nalazi jedan čuveni manastir Srpske pravoslavne crkve, ovde zapadnije. To je bio veoma važan grad i za Srbe i za Albance. Bilo je mnogo poslovnih aktivnosti u tom području, uključujući i veliku fabriku piva, koja je Srbima bila od ključnog značaja, i ovi napadi kako aludira *Tanjug*, bili su slični kampanji koju je sprovodila OVK protiv Albanaca koji saraduju sa srpskom administracijom. Njihovi poslovni objekti su bili granatirani a dešavalo se da su bili i ubijani.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste vi videli da su ti poslovni objekti bili oštećeni, jer ovo je izveštaj iz novinske agencije? Da li ste vi lično videli te oštećene objekte u Peći/Pejë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mi nismo videli ovaj konkretan slučaj. Ali sam kasnije video da je bilo puno poslovnih prostora koji su bili potpuno uništeni za tu delatnost... iz tog razloga.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Oprostite, iz kog razloga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da su oni pristali... ili prema srpskim... izvinjavam se, prema OVK oni su pristajali da rade sa Srbima i iz tog razloga je vršena odmazda od pripadnika Oslobođilačke vojske Kosova.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređimo na sledeći diplomatski telegram. To je tabulator broj 5. Datum je 24. mart 1998. godine. Sada smo prešli na jedno drugo područje na Kosovu/Kosovë, ako se ne varam. Pročitaću vam paragrafe 2, 3, 4, 5 i 6. Dečani/Deçan, paragraf broj 2: "Moj vojni ataše potvrdio je izveštaj lokalnih medija o razmeni vatre u nekoliko sela između Dečana/Deçan i Đakovice/Gjakovë (oko 60

kilometara jugozapadno od Prištine/Prishtinë, ne u Drenici/Drenicë). Prema rečima radija pod kontrolom države u Prištini/Prishtinë, razmena vatre je počela kada je teroristička grupa jutros otvorila vatru na policijsku patrolu. Policija je uzvratila vatru i Albanci su se zabarikadirali u lokalnim kućama. Ima više izveštaja o nastradalima. Jedan policajac i petorica Albanaca su ubijeni a jedan policijac i 10 Albanaca je ranjeno. Takođe je bilo reči o tome da su neki Albanci uhapšeni. Moj vojni ataše je rekao da su se otprilike u 11.30 časova čuli hici ispaljeni iz sela Rznić/Irznîq iz policijskog helikoptera, 10 kilometara jugoistočno od Dečana/Deçan. Čule su se dve eksplozije posle čega je došlo do razmene vatre koja je trajala oko 20 minuta." Paragraf broj 3: "Kosovski informativni centar (blizak Rugovinoj partiji DSK) osudio je Srpsku policijsku akciju. Nezavisni albanski mediji izveštavaju da su tri kuće uništene. Takođe Albanci tvrde da su meštani napustili to područje. Čini se da operacija i dalje traje i da je to područje sada opkoljeno". Gospodine Crosland, pre nego što pređemo na sledeći paragraf, da li možemo da se pozabavimo ovim. Molim vas da li možete da nam pokažete na karti ovo područje i sela između Dečana/Deçan i Đakovice/Gjakovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. To je zapadno područje Kosova/Kosovë. Dečani/Deçan, tu se nalaze manastiri i Đakovica/Gjakovë na zapadnoj strani Kosova/Kosovë. To je duž glavnog puta kad se ide od Peći/Pejë ka Dečanima/Deçan kroz Đakovicu/Gjakovë i dole do Prizrena/Prizren. I ovo je kasnije postala važna linije za Srpske snage bezbednosti. I Srpskim snagama je bilo važno da zadrže ovu liniju zbog kasnijih razmena sa Oslobodilačkom vojskom Kosova.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se sećate ovog konkretnog incidenta od 24. marta?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, sećam se vrlo dobro.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li biste mogli da dodate nešto na ovo što je napisano u izveštaju?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne... ništa posebno. Ovde je bilo samo rečeno da se sukob širi sa područja Drenice/Drenicë zapadno od Prištine/Prishtinë, kako se širi prema zapadnoj strani. I za nas ovo nije bilo ništa neobično jer je bilo jasno još ranije da pojačanje i snabdevanje dolazi preko granice sa Albanijom, što bih ja nazvao koridorom kroz Dečane/Deçan, pa zatim do Kline/Klinë i Drenice/Drenicë zbog snabdevanja ljudi opremom u istočnom delu kako bi se nastavio konflikt sa Srpskim snagama bezbednosti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Upravo ste rekli da je snabdevanje i pojačanje dolazilo preko albanske granice. Za koju stranu? Za OVK ili za srpsku stranu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Za Oslobodilačku vojsku Kosova. Mislim, kao što svi znaju, to je tradicionalni švercerski put iz Albanije i postoji još od puta svile, koji je išao od Dubrovnika preko Prizrena/Prizren, jugozapadno, pa sve do Konstantinopolja, odnosno Istanbula.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U ovom izveštaju pominju se detonacije koje su se čule iz sela Rznić/Irznîq. Da li je Rznić/Irznîq obeležen... da li možete da obeležite to na ovoj karti? Ne znam gde je to.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Rznić/Irznij je istočno od lokalnog centra Dečani/Dečan. To su sve mali zaseoci ili sela od po 20, 30 kuća. To je ruralni kraj.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U to vreme... U izveštaju se govori da se Rugova žalio što su kuće bile zapaljane. Da li se sećate da ste to videli u bilo kom od tih sela u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. To je bila žalosna slika čitavog konflikta 1998. i 1999. godine i mislim da sam kasnije pomenuo kako su Sprske snage bezbednosti namerno i na okrutan način uništile preko 200 do 400 sela.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: I u ovoj konkretnoj prilici ste videli kuće u plamenu? Vi ste videli te kuće da su bile zapaljane...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, gospodine, videli smo.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pročitaću vam sada paragrafe 4, 5 i 6 koji se odnose na Drenicu/Dreničë. Paragraf broj 4: "Posebno moj vojni ataše javlja da danas, otprilike u 14.30 časova, dok je putovao u Drenicu/Dreničë sa svojim američkim i holandskim kolegom, bio je uhvaćen u razmeni vatre u području Jošanice/Jashanicë u Drenici/Dreničë i blizu područja gde mediji tvrde da se organizuje OVK. Bila je uključena i Specijalna policija. Čulo se bar 50 do 100 rafala. Vojni ataše izveštava da je korišćeno teško naoružanje uključujući i oružje *PRAGA* za odbranu vazdušnog prostora, koje se dovlači u taj prostor. Vojni ataše i njegove kolege napustili su područje bezbedno." Paragraf 5: "Vojni ataše je izvestio da su oko 14.40 časova ispaljeni pucnjevi na policiju iz pravca Kijeva/Kijevë, između Prištine/Prishtinë i Peći/Pejë, na putu koji čini južnu granicu Drenice/Dreničë. Nema detalja o žrtvama. Vojni ataše takođe je video kako se dva voda (sa približno 60 ljudi) policije (bilo je suviše mračno da bi se sa sigurnošću utvrdilo), uključujući i vozilo marke *Jeep* sa teškim mitraljezom, kreću prema zapadu, od Srbice/Sërbicë prema Lauši/Llaushë. Posebne jedinice policije su i dalje bile ukopane oko Prekaza/Prekaz." Da li možete, ako se sećate, da na karti pokažete gde se to zapravo dogodilo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ovo je područje grada Kline/Klinë. Upravo na tom koridoru koji sam vam ranije pomenuo a koji se proteže zapadno od Dečana/Dečan kroz područje Jošanice/Jashanicë do Kline/Klinë i na putu na kom smo bili – upravo se tu nalazilo to područje Jošanice/Jashanicë, blizu srpskog kontrolnog punkta, a ovde je bio Glavni štab OVK u Voćnjaku/Vajnikë, upravo ovde. A iz Srbice/Skënderaj, koju smo sad pomenuli, odlazile su dve jedinice Srpske policije, verovatno specijalne jedinice JSO ili SAJ, što smo nedavno utvrdili.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Upravo ste dali dve skraćenice za dve policijske jedinice. Da li možete da kažete sudijama na šta se odnose te skraćenice? Šta je to JSO?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, to su bile jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno MUP-a, kako ovu instituciju još zovu. To su bile specijalne jedinice. SAJ i JSO su bile antiterorističke jedinice koje su upotrebljavane u direktnim operacijama i koje su predvodile većinu napada u pokrajini Kosovo/Kosovë 1998. i 1999. godine. To su bile vrlo dobro opremljene jedinice vrlo teškim naoružanjem i koje bi trebalo da budu udarne jedinice srpskih bezbednosnih aktivnosti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 5 piše da su ispaljeni pucnjevi na policiju u Kijevu/Kijevě. I vi ste obeležili Kijevu/Kijevě. Gde je...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa zapravo još nisam. Kijevu/Kijevě se nalazi ovde na glavnom putu između Peći/Pejë i Prištine/Prishtinë i to je bilo izolovano srpsko selo koje je tokom 1998. i 1999. godine bilo uporište onih Srba koji su nastavili da žive i rade na Kosovu/Kosově.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li znate ko je pucao na policiju u Kijevu/Kijevě?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa pretpostavljam elementi OVK. Kao što sam nastojao da objasnim, to je sve bilo zamršeno. Ljudi su imali kontrolu nad određenim područjima vrlo kratko vreme. A onda bi jedna od strana, bilo Srpske snage bezbednosti ili OVK dolazile nazad, vraćale bi se i prouzrokovale nemire na područjima koja su do tada bila mirna. Dakle, to je bila vrlo nestabilna situacija.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 4 govorili ste o teškom naoružanju. Spomenuli ste *PRAGU*, to je oružje za odbranu vazdušnog prostora. Koje drugo teško naoružanje ste videli da su Srbi koristili u tom području u to vreme - u martu 1998. godine?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Koristili su *PRAGU* m koja je oružje za protivvazdušnu odbranu i jedno oklopno vozilo koje se zove *BOV-3*, koje je trocevno oružje koje se primarno koristi protiv aviona. I to oružje, siguran sam da je Sud vrlo dobro upoznat sa tim, nije namenjeno za pucanje po civilima ili čak ni po vojnicima.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možemo da predemo na sledeći diplomatski telegram od 25. marta, a to je u tabulatoru broj 6. To je samo paragraf broj 2. Ovo je dan posle vašeg poslednjeg izveštaja. Izgleda da se još uvek nalazite na Kosovu/Kosově. Tu piše: "Moj vojni ataše izveštava da je situacija u području Lauše/Llaushë u centralnoj Drenici/Drenicë ovog jutra mirna. Prema *Koha Ditore*, nezavisnoj kosovskoj dnevnoj novini, policijski oklopni transporteri viđeni su prošle noći na ulicama Đakovice/Gjakovë u jugozapadnom delu Kosova/Kosovë prema granici sa Albanijom. Izgleda da izlaze iz grada. Došlo je do puškaranja tokom noći od Đakovice/Gjakovë pa do Dečana/Deçan i sve do doline Kline/Klinë na rubu Drenice/Drenicë. Ima nepotvrđenih izveštaja da su ubijena najmanje četiri policajca (koji su viđeni u mrtvačnici u Đakovici/Gjakove). Prema izveštajima ubijeno je pet Albanaca ali broj bi na kraju mogao da bude i veći. Jedno albansko imanje navodno je bilo fokus policijskih operacija." Vi ste ovo područje već obeležili na karti. Da li možete samo časnom Sudu da pokažete o kom području govorimo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, govorimo o području ovde na zapadu, ovde su Dečani/Deçan, duž ovog glavnog puta pa dole do Đakovice/Gjakovë koji je bio jedan od važnijih gradova zapadne Srbije, prilično važan grad zajedno sa Peći/Pejë i područje Kline/Klinë koje sada obeležavam. I kao što sam ranije napomenuo, ovo sve je imalo veze sa koridorom koji je vodio iz mesta Tropolja u Albaniji preko planina, gde su bili tradicionalni krijumčarski i drugi putevi koje je sada počela OVK da koristi kao svoje rute za snabdevanje u ovom području, posebno u području malog grada koji se zove Junik/Junik o kom će kasnije biti reči.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kažete da je došlo do puškaranja tokom cele noći u području koje ste upravo pokazali. Šta mislite kada kažete "puškaranje"?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa to su lake borbe - ispaljivanje metaka, i na taj način se odvijala ta kampanja. Jedna strana bi nastojala da zauzme neko područje, druga strana bi se povukla a onda bi pod plaštom mraka dolazila nazad i onda bi nasumice pucali jedni na druge. Situacija se neprekidno menjala. Dakle, ni jedna strana nije imala potpunu kontrolu nad nekim područjem nego se to menjalo. Situaciju je kontrolisao onaj ko je imao najbolji položaj dok ne odluče da se povuku.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Samo da pojasnimo, puškarane između koga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Između Oslobođilačke vojske Kosova i srpskih snaga bezbednosti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A ovo konkretno puškaranje o kome govorimo trajalo je celu noć. Da li ste vi bili tamo u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mi smo bili u tom području. Mi smo zapravo boravili u gradu Đakovica/Gjakovë, ovde dole. Dakle, bili smo vrlo blizu područja gde su se sve ove aktivnosti događale.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možemo li da pređemo na sledeći tabulator. To je tabulator broj 7. To je diplomatski telegram od 26. marta 1998. godine. Da li je ovo zapravo izveštaj koji ste vi napisali ili ste vi dali većinu informacija?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, ovo sam sve ja sam napisao za našeg ambasadora, zato što se to temelji na onome što sam ja lično video – boravim na tom području već skoro dva meseca i veoma sam upoznat sa tom oblašću, kao i sa, kao što sam rekao, situacijom koja se stalno menja. Ali kada svakog dana, po čitav dan, idete okolo, dobro se upoznate sa dešavanjima na tom području.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dozvolite mi da pročitam samo jedan deo toga. Prvo paragraf broj 2: "Vojni ataše procenjuje da su Srpske snage bezbednosti sada raspoređene tako kako bi zajednički udarile na područje Dečana/Dečan – Đakovice/Gjakovë i na područje Drenica/Drenicë – Lauša/Llaushë – Voćnjaka/Vajnikë." Da ne ponavljam, to su ona dva područja koja ste već obeležili za sudije, gde je dolazilo do vojnih aktivnosti. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A sad paragraf broj 3: "Opis snaga: Veoma velika sila: Spoljašnji krug: Sposoban je da raspoređi 8.000 do 10.000 pripadnika MUP-a u urbanim područjima. Kontrola nad masom – pomoć od uvezenih siledžija. Luksuzna kola viđena iz Ivanograda, Podgorice, Cetinja, Bijelog Polja, Novog Pazara, Beograda, Kosovske Mitrovice/Mitrovicë, Ulcinja, Herceg Novog i Uroševca/Ferizaj. (B) Unutrašnji kordon 500 do 700 Posebnih jedinica policije koje drže unutrašnji krug od kontrolnih punktova oko operativnog područja, podržan sa 10 do 15 oklopnih transportera sa teškim topovima. (C) Napadna snaga: Teško je tačno proceniti. Verovatno se sastoji od SAJ-a (antiteroristička jedinica), Tajne policije, uključujući i helikoptere

Huey 212 i opreme za pronalaženje pravca kako bi se locirala OVK, 30 milimetarski top *PRAGA*, snaga 200 do 400. Držana područja verovatno Srbica/Skënderaj, fabrika municije i područje Dobra Voda/Ujmirë. (D) Koordinacija i komunikacija: Primećeni su mnogi incidenti kada informacije nisu prosleđene sledećoj jedinici, što pokazuje fundamentalno pomanjkanje komunikacije." Gospodine Crosland, prokomentarišite mi samo ovo. Vi ste profesionalni vojnik. Koji nivo snaga su Srbi raspoređivali u ovo vreme na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, sa strane Ministarstva unutrašnjih poslova, kao što sam rekao, 8.000 do 10.000 pripadnika, što je vrlo konzervativna procena uniformisanih policajaca i specijanih policajaca koji su se koristili i kao unutrašnji kordon. To su teško naoružani policajci koji su korišćeni za udare, predvođene specijalnim napadnim snagama dve jedinice o kojima smo već govorili, JSO i SAJ, dalje sa RDB (Resorom Državne bezbednosti) i vrlo efikasnom elektronskom jedinicom za komunikaciju u ratnim situacijama koju su imali Srbi i koristili protiv Oslobođilačke vojske Kosova. To je vrlo značajna snaga na tako malom prostoru, imajući u vidu da je celo područje od Prištine//Prishtinë do Peći/Pejë od severa do juga oko 120 kvadratnih kilometara. Dakle, ne govorimo o velikom delu zemlje. Govorim isključivo o Ministarstvu unutrašnjih poslova. Kada je reč o Vojsci Jugoslavije imali ste na Kosovu/Kosovë razmešten Prištinski korpus, komandu Treće armije Vojske Jugoslavije sa komandom u Nišu, koja je imala tri brigade i pridodate snage. Dakle, imali ste efektivno oko 25.000 do 30.000 naoružanih ljudi.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vi u vašem izveštaju kažete da je bilo problema u komunikaciji između tih jedinica. Zašto ste to rekli? To je u paragrafu 3(D).

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. U početku nije bilo vrlo dobrih komunikacija između snaga Ministarstva unutrašnjih poslova koje su predvodile akciju i Vojske Jugoslavije. To se kasnije poboljšalo kada je jedinica za koordinaciju smeštena u Prištini/Prishtinë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Neću da čitam ali u paragrafu (e) vi govorite o njihovoj taktici, o taktici Srpskih jedinica..Da li možete da objasnite vaše komentare u paragrafu (e) ovog izveštaja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Položaji kontrolnih punktova bila je taktika Srpskih snaga bezbednosti koristeći da dovedu ljude u različite strateške tačke oko područja kao što je Drenica/Drenicë i to bi bile male grupe raštrkane svuda naokolo kako bi pokušale da kontrolišu područje. Glavni problem, i to je u kontinuitetu bio problem Srba jeste da nisu izlazili u patrole iz tih baza, tako da su imali vrlo malo kontrole osim onoga što su mogli da vide. A noću, kad padne mrak, nisu mogli da vide mnogo. Dakle, oni su, u stvari, imali jako puno ljudi na terenu ali su kontrolisali vrlo mali deo taktički ili strateški važnog područja.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vi na kraju paragrafa broj 4 kažete: "Ministarstvo unutrašnjih poslova, Posebne jedinice policije imale su prednost i mogle su da dođu u iskušenje da zbrišu OVK nasilnim operacijama. Sadašnja OVK nije baš mudra i trebalo bi da se povuče u pozadinu. Vlasti su nadmoćne i mogu da pokušaju da unište OVK i

moгу to da učine vrlo uskoro, dok se logistički i administrativni problemi gomilaju."

Koji su bili logistički i administrativni problemi na koje se pozivate u paragrafu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Oslobođilačka vojska Kosova kada je prvi put napadnuta u Drenici/Drenič odlučila je da se brani. Međutim, Srpske snage bezbednosti bile su vrlo nadmoćne. Mislim da je OVK počela da shvata da su pogrešili. Celo područje Kosova/Kosovë, veći deo, je brdovito područje koje nije pogodno za pucanje ali je veoma pogodno za Srpske snage da pucaju teškim oružjem sa velike razdaljine i tako sebe drže na distanci od Oslobođilačke vojske Kosova, koja u to vreme nije dobijala puno materijala iz Albanije i motrala je da se osloni na one snage koje su u tom trenutku imali u zemlji.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da sada pređemo na tabulator broj 8. To je diplomatski telegram od 7. aprila. Mene ovde zanima samo situacija vezana za bezbednost. Pročitaću taj paragraf broj 6: "Bezbednosna situacija izgleda da je mirna. Vojni ataše je posetio Kosovo/Kosovë 5. aprila i izvestio da se u nekim područjima stanje normalizuje iako su svi kontrolni punktovi policije pod punom snagom. Posebne jedinice policije još uvek su prisutne. Veliki broj snaga bezbednosti kretao se u području Podujeva/Podujevë i Srbice/Serbicë 6. aprila, iako to možda nije bilo ništa drugo nego normalna zamena ljudstva. Šest leševa je pronađeno u šumi pored Orahovca/Rahovec 6. aprila. Jedno verovatno objašnjenje je da su to bili Albanci lojalni srpskom režimu, koje su ubili pripadnici OVK, ali niko nije preuzeo odgovornost za taj čin." Gospodine Crosland, da li možete ponovo da nam pokažete gde se nalazi Podujevo/Podujevë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Časni Sude, Podujevo/Podujevë se nalazi ovde na putu koji ide iz Prištine/Prištinë na sever i onda prema Nišu. To je bila glavna ruta za snabdevanje, ili kako smo je mi zvali *MRS* [main supply route], za 52. prištinski korpus – snabdevan je iz Niša, iz Glavnog štaba koji je kontrolisao ovu konkretnu operaciju. I oni su se pobrinuli da ta linije komunikacije bude slobodna kako bi mogli da snabdevaju sve veći broj vojske i policije u tom području.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Tih šest tela koja su pronađena u šumi kod Orahovca/Rahovec 6. aprila, da li znate nešto o tom događaju?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Mi smo pozvani u Orahovac/Rahovec, to je ovaj grad ovde u sredini, tu je zapravo centar *Bajrak* i tu je fabrika za destilaciju i zbog toga vrlo popularno mesto. Pretežno albansko mesto u kojem je bilo i srpskih preduzeća. Za vreme sukoba većina poslovnih ljudi htela je da i dalje ostane zarađujući pare i proizvodeći svoje vino i rakiju, a ostali neka se svađaju negde drugo. I mislim da je ovih šest ljudi ubijeno zbog toga što u to vreme nisu pomagali albansku stvar.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste vi videli ta tela?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Videli smo. Međutim nije bilo nikakvih dokaza koji bi pokazivali sa sigurnošću kako su oni došli tamo i ko je koga ubio. Sve je to bio deo te promenljive situacije koja je preovladavala tokom 1998. i 1999. godine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ako možemo da pređemo na sledeći tabulator. To je tabulator broj 9. I to je diplomatski telegram od 15. aprila 1998. godine. I mene zanimaju

samo dva paragrafa iz vašeg dela, odnosno bezbednosne situacije. To su paragrafi 2 i 4. Paragraf broj 2: "Policajska stanica u Vranjevcu/Kodra a Trimave u predgrađu Prištine/Prishtinë napadnuta je 13. aprila kasno uveče. Jedan policajac je ranjen a zgrada je znatno oštećena. Nije bilo nikakvog formalnog priznanja odgovornosti. Nije bilo nikakvih izveštaja o drugim značajnijim incidentima, iako Albanci izveštavaju o nastavku zlostavljanja od strane Snaga bezbednosti, kao i da postoje redovni izveštaji o borbama u ruralnim područjima. Vojni ataše i Slinn (prvi sekretar) posećuju Kosovo/Kosovë danas i sutra." A u paragrafu broj 4 piše: "Državni mediji izveštavaju da srpske porodice napuštaju područje Dečana/Dečan u velikom broju zbog pretnji naoružanih Albanaca. Izveštaji su živopisni i gotovo sigurno preterani, međutim, postoji više nego zrna istine u njima. Oko 18 srpskih porodica napustilo je Dečane/Dečan 14. aprila, a atmosfera među Srbima postaje sve napetija. Neki od naših beogradskih kontakata, koji imaju veze sa Kosovom/Kosovë, privatno priznaju da preostali Srbi razmišljaju o svojoj budućnosti. Čak i Papović, 'nema predaje', rektor Prištinskog univerziteta, izgleda da je kupio sebi veliki stan u Beogradu." Gospodine Crosland, Vranjevac/Kodra a Trimave je predgrađe Prištine/Prishtinë. To je tačno zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno, gospodine. Kao i u svim državama policijske stanice se postavljaju da budu blizu javnosti, kako bi sproveli zakon i red. I nisu zamišljene kao taktičke zgrade. Bile su dobro vidljive i vrlo laka meta za napad.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ako znate, da li je Priština/Prishtinë bila srpsko ili albansko područje?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je bilo mešano područje kao i većina većih gradova na Kosovu/Kosovë barem do tog perioda. Dakle, policija, odnosno MUP je radio svoj svakodnevni posao zaštite lokalnog stanovništva, uključujući i Srbe... kosovske Srbe i kosovske Albance.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li je taj policajac bio Srbin ili Albanac?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne mogu da se setim.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste videli zgradu? Da li ste videli oštećenja na njoj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Video sam tu zgradu u više prilika. Ne mogu konkretno da se setim štete u to vreme, ali kao što sam rekao, to je veoma laka meta i nema sumnje da je taj policajac samo radio svoj normalni posao.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste ikada saznali ko je izvršio napad?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, nismo. Bar ja mislim da nismo.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju, odnosno u paragrafu, se dalje govori kako se Albanci žale na nastavak zlostavljanja od strane Službe bezbednosti kao i da ima stalnih vatrenih obračuna u ruralnim područjima. Da li možete to iz izveštaja da nam prokomentarišete? Da li imate bilo šta da dodate tome?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je bila redovna situacija tokom 1998. i 1999. godine, gde su obe strane u, kako sam ja to nazvao, nestabilnoj situaciji, pucali

jedni na druge. Srbi su imali odbrambene položaje svuda okolo u njihovim područjima. I oni su preduzimali odgovarajuće akcije ako su mislili da će biti napadnuti. Mislim da je to bilo krajnje nervozno stanje za sve koji su bili uključeni i zbog toga ste imali izbijanje tih vatrenih obračuna, ponekad teških, ponekad pojedinačne pucnjave - i svaka strana bi jednostavno navaljivala na drugu stranu. Dakle, ne radi se o taktičkoj ili profesionalnoj borbi, nego je to bio način života u tom području.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 4 govorite o srpskim porodicama koje napuštaju područje Dečana/Dečan. Molim vas pokažite nam ponovo Dečane/Dečan na karti?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, Dečani/Dečan se nalaze ovde gore, na zapadu. To je mesto gde se nalaze *Visoki Dečani*, još jedno od srpskih istorijskih mesta, odnosno, manastir. I mi smo napravili specijalnu turu u ove planine ovde, koje su prilično visoke, na granici sa Albanijom. I posebno u tom području je bilo dosta kosovskih Srba koji su tamo živeli baveći se poljoprivredom, i koji su živeli u jednom teškom režimu i koji su osećali da moraju da odu iz tog područja koji je postajao sve više i više nesiguran. Priznajem da je bilo aktivnosti sa obe strane i moram to da prihvatim.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada kažete da je bilo "aktivnosti sa obe strane", šta pod tim mislite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Bilo je zlostavljanja od strane Oslobođilačke vojske Kosova ali takođe i od strane srpskih snaga bezbednosti, koje su u vojnom smislu želele da od ove oblasti naprave, kako to oni zovu, "zonu bez ratnih dejstava", tako da su najpre pucali na područje kako bi ga očistili od ciljeva koje su smatrali da je trebalo napasti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pokazali ste područje oko Junika/Junik na albanskoj granici.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine, zapadno od Junika/Junika, da. Junik/Junik je kasnije postao glavno mesto gde se vodila borba.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možemo da pređemo na sledeće, to je 21. april. I to je u tabulatoru broj 10. Mene interesuje paragraf broj 5 ispod "bezbednost". Pročitaću ga: "Noću, između 15. i 16. aprila Vojska Jugoslavije je presrela grupu muškaraca koji su, kako izgleda, krijumčarili oružje preko granice između Savazne Republike Jugoslavije i Albanije. Mediji sugerišu da se radilo o konvoju od osam konja koji su nosili 12 kutija oružja i municije. Izveštaji o broju žrtava koje su prouzrokovane razmenom vatre se razlikuju. Inače, što se drugih stvari tiče, izgleda da nije bilo promena od mog poslednjeg izveštaja." Gospodine Crosland, kao prvo, da li se sećate ovog konkretnog događaja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Sećam se. Kao što sam rekao, to je bio deo problema u narastanju u tom zapadnom delu pokrajine uz albansku granicu gde su Srbi, a konkretno ovde u području planine Paštrik/Pashtrik, i oni su se spremali da zaštite svoju međunarodnu granicu od intervencija iz Albanije. I ovo je bio jedan od mnogih slučajeva kada su Albanci u tom kontekstu hvatani u pokušaju da ilegalno uđu u Jugoslaviju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da pređemo na sledeći tabulator. To je tabulator broj 11. I ovo je takođe diplomatski telegram od 23. aprila. I ja ću ponovo da pročitam za zapisnik paragrafe 2, 3, 4 i 5. Paragraf broj 2: "Atmosfera u Dečanima/Dečan i Đakovici/Gjakovë i dalje je prilično napeta nakon događaja koji su se dogodili juče poslepodne i uveče o kojima je već napravljen izveštaj. Štampa je danas potvrdila kao i kontakti koje Prvi sekretar ima na Kosovu/Kosovë (uključujući i srpske i albanske i strane novinare) da je bilo značajnog otvaranja vatre u tom području i da je mnogo civila, i Srba i Albanaca, otišlo iz područja koja su najviše pogođena. Ima niz priča o Albancima koji otimaju Srbe, o Albancima koji napadaju položaje Vojske Jugoslavije. A iz albanskih izvora – o srpskim napadima na albanska sela i stanovništvo. Ima puno više spominjanja o uključenosti ili bar prisustvu Vojske Jugoslavije i iz srpskih i iz albanskih izvora nego prethodnih prilika, od kada je kriza počela. Jedan izveštaj sugerise da su dva Albanca ubijena tokom napada na jedan objekat Vojske Jugoslavije. Ako je to istina, reč je o prvom takvom napadu na Vojsku Jugoslavije, što bi moglo da pruži osnov za intervenciju Vojske Jugoslavije na osnovu njihove politike koju su nominalno zastupali. Sekulić (Jovanovićev načelnik kabineta) još nije promenio stav nakon mog jučerašnjeg upozorenja." Paragraf broj 3: "Respektabilna lokalna nezavisna novinska agencija tvrdi da su snage bezbednosti sada obratile više pažnje prema Dečanima/Dečan a ne prema Drenici/Drenicë tvrdeći da su kontrolni punktovi koji vode do Donjeg Prekaza/Prekaz i Poshtëm (mesto gde je došlo do prvog većeg incidenta tokom krize) napušteni. Iako državna novinska agencija *Tanjug* izveštava o napadu Albanaca na kuće čiji su vlasnici Srbi u selu Crmljane/Cërmjan (u Dečanima/Dečan) u večernjim satima 21. aprila, državni mediji do sada nisu posvetili previše pažnje tom incidentu." Paragraf broj 4: "Iako za sada broj žrtava ne ukazuje da je došlo do velikog obračuna, generalno pogoršanje situacije dovodi do toga da je došlo i do velikog povećanja napada na novinare i druge ljude koji nisu upleteni u sukob. Prvi sekretar je saznao da su lokalni prevodioci koji rade za *Daily Telegraph* i za Posmatračku misiju Evropske unije bili napadnuti od srpskih izbeglica. Policija je intervenisala kako bi spasila zaposlene u Posmatračkoj misiji Evropske unije. Strani novinari i nevladine organizacije izveštavaju da i srpska policija i Albanci zaustavljaju vozila i da su pri tome zauzeli značajno agresivniji pristup." Paragraf broj 5: "Teško je proceniti kakva je situacija, međutim postoje snažna očekivanja i kod Srba i kod Albanaca, (uključujući i neke naše pouzdane kontakte) da će doći do većih sukoba tokom sledećih nekoliko dana. Vojni ataše je otišao iz Beograda u 4.30 časova i trebalo bi da bude u situaciji da pošalje izveštaj do 10.00 časova ako veze budu funkcionisale." Gospodine Crosland, ovaj izveštaj govori o tome da su se dejstva prebacila iz područja Drenice/Drenicë prema području Dečana/Dečan. Da li možete na karti da nam pokažete šta se pod tim misli, odnosno gde su se prebacile vojne aktivnosti u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Kao što vidite, ovo pokazuje da je situacija bila onakva kako sam je opisivao, da je bila promenljiva. Snage su se kretale prvo sa zapada od Prištine//Prishtinë u Drenicu/Drenicë, gde je došlo do prvih sukoba, do stabilnijeg područja na zapadu ovde između gradova Peć/Pejë, Dečani/Dečan i Đakovice/Gjakovë. I kao što sam rekao, to je bila reakcija na sve veći broj intervencija vezanih za snabdevanje koje je išlo preko međunarodne granice između Albanije, preko Tropolja i mesta Bajram Curi/Bajram Curri, u bivšu Jugoslaviju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Samo da pojasnimo za zapisnik. Kažete da je to bila reakcija. Ko je reagovao?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Srpske snage bezbednosti su bile jako uznemirene zbog toga što je granica bila skoro kao sito, a Albanci su nameravali da preko nje u pokrajinu Kosovo/Kosovë pošalju pojačanje za Oslobodilačku vojsku Kosova koja je tada bila opkoljena.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Izveštaj upućuje na priče kako Albanci kidnapuju Srbe, kako Albanci napadaju položaje Vojske Jugoslavije i kako Srpske snage napadaju albanska sela. Da li ste videli bilo kakve dokaze o tome kada ste bili tamo dole?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Kao što sam rekao, mi smo gotovo svakodnevno obilazili to područje. Tamo bismo prespavali: u Peći/Pejë, Đakovici/Gjakovë ili Prištini/Prishtinë ili tu dole jugozapadno - u Prizrenu/Prizren i zbog toga smo bili veoma upoznati sa načinom delovanja Srpskih snaga bezbednosti i takođe Oslobodilačke vojske Kosova. I kao što sam rekao, obe strane su imale naviku da pokušaju da steknu nadmoć, nije važno na koliko kratko vreme.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U ovom izveštaju govorite o involviranosti Vojske Jugoslavije. Zbog čega se to specijalno napominje?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, prema jugoslovenskom Ustavu Vojska Jugoslavije je imala kao svoj glavni zadatak odbranu međunarodnih granica bivše države Jugoslavije. Oni su smeli da deluju, barem u početku, samo na području od 500 metara od granice, što je bilo prošireno na dva kilometra, zatim na 20 kilometara. A kasnije, u julu te godine, povereno im je da pokušavaju da održe četiri glavne komunikacije iz Prištine/Prishtinë prema zapadnom delu Kosova/Kosovë. Dakle, to je bila glavna promena u vezi primene vojnih snaga, jer do tada je to uglavnom bio posao Ministarstva unutrašnjih poslova i različitih specijalnih jedinica o kojima smo već govorili.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dakle, do tog trenutka Vojska Jugoslavije nije bila direktno uključena u konflikt na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To baš nije sasvim tačno, gospodine. Oni su bili uključeni na granici, posebno ovde na zapadnoj strani gde su bile razmeštene dodatne jedinice i to Treće armije iz Niša. To su bili elementi 63. padobranske brigade i 72. specijalne brigade a uskoro je došla i Prva oklopna brigada iz Beograda da pojača već prisutne elemente unutar granica Kosova/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Izveštaj govori o brojnim napadima na novinare i druge osobe u to vreme. Recite nam ko je izvodio te napade?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao, čitava stvar je bila krajnje nestabilna i mislim da su ljudi prolazili tim putevima, neki od njih su bili neasfaltirani, dolazili su na izolovane pozicije obe strane - i Ministarstva unutrašnjih poslova sa srpske strane i s druge strane na pozicije Oslobodilačke vojske Kosova. I prirodno je da su ljudi često otvarali vatru na vozila, jer je bilo napada iz vozila na obe strane. Dakle, to je bio izuzetno težak i opasan posao lutati okolo da bi se dobile informacije. Ali to je bila takva situacija koja je morala da se uzme u obzir. A bojim se da su neki novinari, obuzeti

svojom novinarskom glađu da saznaju šta se događalo, povremeno bili neprijatno iznenađeni. Mislim da u svemu tome nije bilo ničeg naročito strašnog; to je prosto jedna životna činjenica – ljudi su u toj oblasti bili prilično uplašeni i bojali su se za svoje živote.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 5 predviđate da će biti većih sukoba u predstojećim danima, nekoliko dana posle ovog izveštaja od 23. aprila. Zašto ste to rekli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa počeli smo da primećujemo značajno povećanje snaga Ministarstva unutrašnjih poslova, njihovo kretanje, kao što smo već spomenuli, prema zapadnoj strani Kosova/Kosovë, s namerom da se granice zatvore, pošto je to postajao glavni problem za bezbednost Jugoslavije. I takođe, kao što je već primećeno, i Vojska Jugoslavije je počela više da se interesuje šta se događa u području i to zbog lične bezbednosti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možemo da predemo na sledeći tabulator? To je tabulator broj 12. I ovo je diplomatski telegram od 24. aprila 1998. godine. Mene ovde zanimaju paragrafi 2, 3 i 5 i ja ću sada da ih pročitam. Paragraf broj 2: "Vojska Jugoslavije je izjavila da je preduzela mere kako bi se rešilo pitanje infiltracije preko granice Savezne Republike Jugoslavije i Albanije grupe od 200 terorista tokom operacije koja je počela 22. aprila u području Đakovice/Gjakovë. Bar 16 terorista je ubijeno. Svi dokazi pokazuju da je operacija bila dobro planirana i zasnivala se na obaveštajnim podacima. U jutrošnjoj štampi (naslovi glase između ostalog i 'rat na granici') opisuju se tekuća operacija. Ima izveštaja da možda ima značajno više nastradalih. U jednom izveštaju za koji imamo neke propratne podatke, kaže se da su vlasti Savezne Republike Jugoslavije imale obaveštajne podatke da je čak i 1.000 terorista nameravalo da pređe granicu. Nama su zapadni novinari rekli da OVK efikasno kontroliše bezbednost u Kukešu, u Albaniji, ali izgleda da su civili u velikoj meri napustili sela na granici." Paragraf broj 3: "Kao što je dogovoreno sa odsekom, vojni ataše i ja smo sinoć razgovarali sa našim odgovarajućim kontaktima i izrazili zabrinutost zbog toga što je u toku velika operacija" Nijedan od naših uobičajeno dostupnih sagovornika nije bio dostupan. Zbog toga sam uputio pismo Ministarstvu spoljnih poslova i Ministarstvu odbrane u 22.30 časova prošle noći izražavajući svoju zabrinutost (tekst poslat faksom EAD-u). Ministarstvo inostranih poslova je održalo brifing sa ambasadorima..."

prevodioci: Molim vas da tužilac govori sporije zbog prevodilaca. Hvala.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: "...Izgleda da je brifing Ministarstva spoljnih poslova bio planiran juče popodne, što govori da je Vlada u tom trenutku još uvek pretpostavljala da će morati da opravda jednu veliku operaciju. (Doduše, brifing je možda bio planiran nakon jučerašnjeg referenduma kako bi se likovalo zato što je 75 posto glasača izašlo na glasanje i zato što je, kako se predviđalo, 97 posto zaokružilo NE, ili da bi se predstavila neka nova inicijativa.) U svakom slučaju, vlada, koja je već potegla svoje oružje protiv Albanaca žaleći se na njihove upade na svoju teritoriju, verovatno će ponovo zatražiti međunarodnu akciju da bi zaštitila svoje granice prema Albaniji." Paragraf broj 5: "Moj..." Neću pročitati prvu rečenicu. Druga rečenica glasi: "Procena mog vojnog atašea je da je Vojska Jugoslavije suočena sa teškim izazovom na granici

Savezne Republike Jugoslavije i Albanije i da su za to imali unapred neka upozorenja ali da oni nažalost nisu bili spremni da odgovore na situaciju. Oni se plaše da će da izgube kontrolu na značajnom delu Kosova/Kosovë, naročito ukoliko je strategija OVK (kako se čini) da poveže Drenicu/Drenicë i Dečane/Dečan, dva područja nad kojima Srbi imaju najmanju kontrolu." Gospodine Crosland, da li se sećate da je došlo do ove operacija na granici 24. aprila 1998. godine? Sada govorimo o operaciji na granici.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Sećam se. Kao što sam već ranije rekao, moj posao je bio da na najvišem nivou stupim u kontakt sa Vojskom Jugoslavije, za šta sam bio akreditovan ali nisam bio i za Ministarstvo unutrašnjih poslova, za MUP. I ja sam od načelnika Obaveštajne službe dobio informacije, to je bio general Dimitrijević, o ovoj operaciji. I kao što se kasnije pokazalo, Jugoslovenske snage su imale vrlo dobre obaveštajne podatke o podršci koju OVK ima od Albanije u bazama ili gradovima kao što su Tropolje i Bajram Curi/Bajram Curri i da su oni...

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete to da pokažete ili obeležite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Izvinjavam se. Tropolje je ovde preko granice, Bajram Curi/Bajram Curri ovde dalje.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete da obeležite Kukeš?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, izvinite. Kukeš je ovo selo, ovaj grad koji je dole na glavnom putu prema jugozapadu pokrajine Kosovo/Kosovë, i prolazi kroz Vrbnicu/Vërbnicë, jedan od glavnih međunarodnih prelaza i zatim se ide ka gradu Prizrenu/Prizren na zapadu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju se kaže da zapadni novinari kažu da OVK ima efektivnu kontrolu nad gradom Kukeš. Da li je to bilo tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Na osnovu informacija koje sam dobio od Vojske Jugoslavije, to je bio njihov utisak, albanske vlasti su manje-više odustale od pokušaja da kontrolišu tu teritoriju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 5 vi kažete da Snage bezbednosti Vojske Jugoslavije nažalost nisu bile spremne za ove upade preko granice. Zašto to kažete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U ovom konkretnom slučaju oni su imali dobre obaveštajne podatke i bili su pripremili zasedu za ovaj upad i ta zaseda je bila relativno uspešna, zato što su albanske snage manje-više upale u tu zasedu Vojske Jugoslavije i pretrpele gubitke. Ali naravno, ono što se dogodilo je da su Albanci bili mnogo mudriji i odlučili da obilaze tu lokaciju gde su bile prisutne i koju su jedino tog trenutka kontrolisale Srpske snage bezbednosti, na šta sve vreme ukazujem.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada kažete da nažalost nisu bili pripremljeni, kažete da zbog te statične pozicije nisu mogli da kontrolišu sve prelaze preko granice?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Oni su postavili ljude na konkretnim prelazima, na nekima sam bio. I bilo je sasvim jasno da nisu bili spremni da idu i izvan tih područja, naročito noću, a Albanci su to koristili da prebace ljude i opremu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U završnoj rečenici kažete: "Oni se plaše da će da izgube kontrolu nad značajnim delom Kosova/Kosovë, pogotovo ako se pokaže da je strategija OVK da poveže Drenicu/Drenicë i Dečane/Dečan, dva područja na kojima Srpske snage imaju najmanju kontrolu." Ko se plašio gubljenja kontrole?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ta izjava je došla iz Vojske Jugoslavije, iz Generalštaba Vojske Jugoslavije u Beogradu, da je albanska granica bila kompletno otvorena za infiltraciju albanskih elemenata koji su išli da pruže podršku Oslobodilačkoj vojsci Kosova. I ukoloko Međunarodna zajednica nije bila spremna da pokuša da zatvori tu granicu prema Albaniji, onda će Srbi jednostavno da sede i čekaju dok ljudi prelaze međunarodnu granicu da bi se onda pozabavili njima. A kao što sam istakao, to bi sve bilo sasvim u redu ukoliko bi se albanski pobunjenici ukazali pred unapred pripremljenim zasedama Vojske Jugoslavije i MUP-a, ali ukoliko su se kretali nekim manje poznatim putevima, imali su dosta dobre šanse da se probiju sa svojom opremom, ljudstvom i municijom. Mislim, to je bila veoma teška granica za policiju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vi na kraju kažete da...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Naročito kada je... izvinjavam se... na albanskoj strani došlo do potpunog sloma reda i zakona, kao što smo videli godinu dana ranije, kada se Albanija urušila.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Sada govorite o Republici Albaniji?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tačno, gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Na kraju kažete: "Pogotovu ukoliko se pokaže da je strategija OVK da poveže Drenicu/Drenicë i Dečane/Dečan, područja nad kojima Srbi imaju najmanju kontrolu". To je komentar u izveštaju. Da li ste vi smatrali da je to bila strategija OVK u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Smatrao sam. Kao što sam ranije rekao, koridor iz Albanije prema zapadnom delu Kosova/Kosovë, pa zatim prema području koje smo zvali Jablanica/Jabllanicë i zatim do područja Drenice/Drenicë, je bio glavni koridor uticaja, i mi smo tu pokušali da stupimo u kontakt sa nekim od važnijih u štabovima OVK koji su bili uključeni u ovaj konkretni incident.

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, ne znam da li je ovo pogodan trenutak za pauzu?

SUDIJA PARKER: Da. Napravićemo sada našu prvu pauzu i nastavićemo u 16.05 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Cayley.

TUŽILAC CAYLEY: Hvala, časni Sude.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Sada smo kod 28. aprila. Gospodine Crosland, imamo da pređemo još nekih šest meseci. Ovo je diplomatski telegram u tabulatoru broj 13, telegram broj 281. Pročitaću paragrafe 3, 4, 5 i 6. I zamolili su me da čitam sporije. Paragraf broj 3: "Moj vojni ataše je danas obišao Kosovo/Kosovë i izveštava da je situacija u Dečanima/Dečan značajno napetija, mada su gradovi Đakovica/Gjakovë i Peć/Pejë relativno mirni. Čule su se neke eksplozije iz Đakovice/Gjakovë. On nije mogao da potvrdi albanske izveštaje da su neka sela napadnuta iz teške artiljerije. Policijski kontrolni punktovi su pojačani (sa regularnim policajcima) i napetost je značajno veća. Vojni ataše je mišljenja da snage specijalne policije još uvek operišu na tom području, mada je teško dostaviti čvrste (i javnosti) dostupne dokaze o tome. Vojska Jugoslavije je prisutna i povećan je broj ljudstva i materijala koji se prenosi putevima. Dok je prolazio kroz Srbicu/Skënderaj (Drenicu/Drenicë) vojni ataše je ponovo bio zaustavljen od naoružanih Albanaca. Jasan je utisak da Albanci (OVK ili ko god) imaju efektivnu kontrolu nad ovim a možda i drugim područjima." Ovde ćemo da se zaustavimo za sada gospodine Crosland, i prvo ćemo da se pozabavimo ovim paragrafom. Molim vas da li možete, kao prvo, da nam ponovo pokažete na karti područja Đakovice/Gjakovë i Peći/Pejë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, sada gledamo zapadni deo pokrajine Kosovo/Kosovë. Peć/Pejë je na severu. To je veći grad. Dečani/Dečan su ovde u sredini i zatim je Đakovica/Gjakovë ovde na jugu. I duž ovog putnog pravca i konkretno ovog glavnog puta, asfaltiranog puta, Srbi su nastojali da spreče infiltraciju albanskih snaga na preostali deo Kosova/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju kažete da je povećano prisustvo vojske i da se materijal prenosi putem. Kakav je bio značaj toga u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ovo pokazuje da je Vojska Jugoslavije bila upoznata i da je potpuno učestvovala u podršci Ministarstvu unutrašnjih poslova. U području Dečana/Dečan smo naišli na položaj jedne artiljerijske baterije sa šest topova. I kao što stoji u paragrafu broj 3, Albanci su rekli da je otvarana vatra iz artiljerijskih oružja u graničnom području. A ovo mogu ja da potvrdim jer smo se vozili pored tog položaja. I to je bilo prvi put da smo mi zapravo videli da je Vojska Jugoslavije, i to konkretno artiljerija, bila uključena u ove kombinovane operacije.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada kažete "kombinovane operacije" mislite na policiju, odnosno sa policijom?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Oni su pružali direktnu i indirektnu podršku artiljerijom u operacijama koje su bile u toku u tom području a o kojima smo govorili pre pauze, i koja su bila prilično nejasna.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kažete u izveštaju dok ste putovali kroz Srbicu/Skënderaj da ste bili zaustavljeni od naoružanih Albanaca i da je vaš utisak je bio da OVK ili ko god efektivno kontroliše to područje a možda i druga područja. Da li možete da nam pokažete područje Srbije/Skënderaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Srbica/Skënderaj je, časni Sude, evo ovde, u području Drenice/Drenicë, gde je bio prvi veći sukob 1998. godine. Kao što sam rekao,

tri ili četiri puta su Srpske snage bezbednosti čistile to područje a onda su se snage Oslobođilačke vojske Kosova ponovo infiltrirale. Jedan broj bi otišao a drugi broj bi se vratio. Dakle, ko je kontrolisao to u koje vreme – krajnje je teško bilo doznati. I samo putujući svakodnevno tim područjem mogli ste da dobijete neku predstavu ko je imao nadzor nad kojim područjem.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vi kažete da ste imali utisak da je u to vreme, 28. aprila, OVK imala kontrolu. Zašto ste imali takav utisak?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zato što su tada uglavnom na tom području mesto jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova zauzele grupe OVK. U tom trenutku Oslobođilačka vojska Kosova ili jedinice OVK bile su bez regularnih uniformi. Imali ste na nekim drugim područjima naoružane civile, naoružane raznim oružjem, i žene i muškarce u različitim uniformama. Dakle, u to vreme nije bilo regularnih vojnih OVK uniformi.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređimo sada na paragraf broj 4: "U odsustvu vojnog atašea, poručnik štaba je prisustvovao drugom brifingu koji je dao general-pukovnik Dimitrijević. Cilj sastanka bio je da se jasno predstavi pozicija Vojske Savezne Republike Jugoslavije po pitanju događaja a u vezi sa sastankom Kontakt grupe 29. aprila. Detaljno je dao opis nedavnih incidenata. Njegov zaključak je bio da albanske vlasti aktivno ohrabruju i naoružavaju teroriste. On je dodao da su Obaveštajne službe Savezne Republike Jugoslavije identifikovale i locirale kamp za obuku u Tropolju i imali su imena nekih 2.500 do 3.000 ljudi koji su tamo prošli obuku u tom kampu." Gospodine Crosland, ovo je brifing koji je održao general-pukovnik Dimitrijević u Beogradu za grupu vojnih atašea. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Zapravo, ono što mene interesuje, pre svega, da li ste vi bili upoznati nezavisno od ovog, da je postojao kamp za obuku u Tropolju?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Jesam, časni Sude. Ja sam bio upoznat iz raznih obaveštajnih izvora sa informacijom da postoje kampovi za obuku u Albaniji, kao što sam već rekao, u području mesta Tropolja i Bajram Curi/Bajram Curri pa dole do Kukeša takođe.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas, da li možete da nam ponovo pokažete...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Izvinjavam se. Ovo je područje Tropolja o kom su oni razgovarali u ovom konkretnom izveštaju, takođe i Bajram Curi/Bajram Curri, i onda dole dalje južno u području Kukeša koji je bio pomenut, kao i glavni međunarodni prelaz u Vrbnici/Vërbnicë prema pokrajini Kosovo/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Prema vašem saznanju, ko se obučavao u tim kampovima?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kako su mi rekli i Dimitrijević i drugi obaveštajni izvori koje sam primao u okviru svog posla, to su bili Albanci, takođe i iz dijaspore, iz raznih zemalja u koje su Albanci otišli, uključujući Ujedinjeno Kraljevstvo, Francusku, Nemačku i druge zemlje.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: I konačno paragraf broj 5: "Dimitrijević je naglasio da Vojska Jugoslavije ima dužnost da zaštiti granicu Savezne Republike Jugoslavije i da će nastaviti da preduzima neophodne korake da to uradi. Ali sada na Kosovu/Kosovë nema jedinica Vojske Jugoslavije osim onih koji su tamo redovno razmeštene, to jest Prištinski korpus, i Vojska Jugoslavije nema planove za neku širu operaciju. Bilo je neophodno da Međunarodna zajednica pritisne Albance da napuste terorizam pre nego što pokrenu veliki napad za koji se izgleda pripremaju." O kojim je jedinicama Vojske Jugoslavije na Kosovu/Kosovë govorio general Dimitrijević?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: General Dimitrijević je govorio da je u pokrajini Kosovo/Kosovë 52. korpus glavna vojna jedinica i da tu nije bilo nikakvih drugih pojačanja. Mislim da je ovo dosta sporno. Mislim da je on želeo da kaže ili da Vojska Jugoslavije može da drži granicu i da je situacija koliko-toliko u redu. Ali mislim da je on duboko u sebi znao da je situacija mnogo gora nego što je on rekao. Ali on naglašava ukoliko se granica pravilno ne čuva na albanskoj strani da će i dalje da dolazi do incidenata duž te međunarodne granice.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: On kaže da ukoliko se ne preduzme neka vrsta akcije, doći će do velikog napada. Ukoliko se Albanci ne pritisnu da odustanu od terorizma, doći će do velikog napada. Ko je trebalo da pokrene taj veliki napad?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim, časni Sude, da general Dimitrijević govori o nečemu što sam već naznačio: s obzirom da je ta međunarodna granica tako slabo čuvana na albanskoj strani, moglo je da dođe do još jednog velikog pokušaja infiltriranja – kao što je prethodno bilo da je oko 1.000 ljudi prešlo, od kojih je, mislim, 200 ubijeno – preko ove granice, i zbog toga je Vojska Jugoslavije bila pod jakim pritiskom da održi nepovredivost svoje granice.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A ko bi pokrenuo taj napad?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa taj napad preko albansko/jugoslovenske granice bi pokrenuli albanski pobunjenici, što bi bilo protivpravno. To je međunarodna granica koju albanske vlasti nisu pravilno čuvale.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Idemo na sledeći izveštaj koji se nalazi u tabulatoru broj 14. I ovo je diplomatski telegram od 30. aprila 1998. godine. Mene ovde zanimaju paragrafi 3 i 5. Paragraf broj 3: "OVK je izdala izjavu od devet tačaka 29. aprila, što je objavljeno u prištinskom radikalno nastrojenom dnevnom listu na albanskom jeziku, *Bujku* iz Prištine/Prishtinë, koji ima veliki tiraž, u kom se kaže da je domovina u ratnom stanju i da se bori kako bi oslobodila i ujedinila okupirana albanska područja. U izjavi se poziva Albanija da ponovo razmotri svoj stav. 'Dužnost je slobodnog dela domovine da pomogne okupiranom delu'. OVK je bila spremna da napadne neprijatelja u pravom trenutku. Međutim, OVK je spremna i da učestvuje u pregovorima sa neprijateljem ali tek pošto odu okupacione snage i uz prisustvo treće strane. Svaki dogovor bez toga neće biti punovažan. Izveštaj apeluje na frustrirane i malodušne koji pokušavaju da dovedu narod u stanje defetizma i anarhije - da se sklone sa scene." Gospodine Crosland, u ovoj izjavi se govori da je domovina u ratnom stanju i da se bori kako bi oslobodila i objedinila

okupirane teritorije Albanije. Da li ste vi kada ste boravili tamo nailazili na takve izjave pripadnika OVK koje ste srećali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Sve vreme to je bilo stanovište koje je iznosila OVK i drugi ljudi, da je to bila misija kako bi se ponovo zauzelo ono što Srbi zovu "Velika Srbija"... "Velika Albanija", što uključuje i pokrajinu Kosovo/Kosovë. Mislim, ako mogu da kažem, da moramo da se setimo da je na popisu stanovništva 1991. godine na Kosovu/Kosovë već tada bilo preko dva miliona Albanaca u državi... u pokrajini Kosovo/Kosovë, i ako mogu da koristim engleski izraz za manjine "*goldfish in the bowl*" - zapravo su Srbi a ne Albanci bili manjina u pokrajini Kosovo/Kosovë. I mada su Srbi tehnički kontrolisali vlast: Ministarstvo unutrašnjih poslova, policija, MUP i svakako vojska, Vojska Jugoslavije, veći deo bogatstva bio je u rukama albanskih preduzetnika i poljoprivrednika, koji su napustili Albaniju u potrazi za boljim životom i u Rugovino vreme i doselili se u južnu srpsku pokrajinu Kosovo/Kosovë. Sve su to posmatrali radikalniji elementi, od kojih je OVK očigledno bila najradikalnija. To je bio cilj OVK - da uđu u to područje koje je u istoriji bilo predmet borbi. I u zavisnosti koju kartu gledate, i u zavisnosti s koje strane granice gledate, iz Srbije ili Albanije, videćete gde je Kosovo/Kosovë, da li u Srbiji, da li u Albaniji.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Paragraf broj 5 diplomatskog telegrama: "I dalje kruže glasine u Prištini/Prishtinë o sudbini grupe Srba koje, izgleda, OVK drži kao taoce. Smatra se da je oko dvanaestoro Srba (komentar: nije jasno da li su to civili ili pripadnici Snaga bezbednosti), zarobljeno u nekoliko odvojenih incidenta tokom poslednje nedelje. Srpske organizacije pokušavale su 29. aprila da dobiju pomoć Međunarodnih nevladinih organizacija kako bi se dogovorilo njihovo puštanje. Nekim stranim novinarima rečeno je od radikalne albanske organizacije za ljudska prava da su neki od Albanaca koji su ubijeni u incidentu na granici osakaćeni, a zatim predati porodicima na ukop. Prema nekim izveštajima, jednog Albanca je ubila Srpska policija dok je išao na pogreb Albanaca ubijenih blizu Dečana/Dečan 27. aprila. Navodno je ubijen i jedan policijac u napadu na policijsku patrolu sinoć kasno na putu Prizren/Prizren – Uroševac/Ferizaj." Gospodine Crosland, da li se sećate da ste negde oko 30. aprila čuli glasine ili činjenice da OVK neke Srbe drži kao taoce?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. I tokom čitavog sukoba 1998. i 1999. godine mi smo procenili da je verovatno oko 200 Srba zarobila albanska strana, ne znam koji bih drugi termin upotrebio. A ovaj incident nije nikada do kraja dokazan. On se dogodio u mestu koje se zove Blace/Bllacë, koje se nalazi u sredini ovog područja južno od Komorana/Komoran i...

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, da li možete da obeležite to na karti?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ovaj konkretni grad, kao i konkretno područje nije obeleženo, ali nalazi se negde dole južno od Komorana/Komoran, evo ovde, i to je južno od ovog područja prema Sedlaru/Sedllar. Ovo područje, Sedlare/Sedllar, bilo je baza OVK i sedište Glavnog štaba. Ali čuli smo navode o tome od Srba i sasvim iskreno mislim da je to verovatno istina, jer su mnogi Srbi nestali u ovom području južno od Peći/Pejë, u području Jablanice/Jabllanicë gde su držani kao zatvorenici a većina od njih je nestala.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U ovom izveštaju govori se takođe i o jednom Albancu koji je ubijen tokom incidenta na granici 23. aprila i kaže se da je njegovo telo osakaćeno pre nego što je vraćen porodici na ukop. Da li znate da li je ta tvrdnja istinita ili nije?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja nisam video ovo osakaćeno telo o kome je ovde reč. Ali sam, časni Sude, nažalost, video mnoga druga osakaćena tela a o tome su vođeni i izveštaji. Mislim da je ovo jedan tužan događaj i da se to vrlo često događalo. To je verovatno bio pokušaj da se druga strana preplaši, terorise, da se ugnjetava, što je, bojim se, urođena gadna navika na Balkanu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U ovom izveštaju se takođe govori da je jednog Albanca ubila policija u blizini Dečana/Dečan 27. aprila. Da li vam je rečeno za taj incident dok ste bili na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da su se ovakvi incidenti događali manje-više svakodnevno, zato što je duž celog puta ovde na zapadu od Đakovice/Gjakovë kroz Dečane/Dečan pa do Peći/Pejë bilo puno pretežno albanskih sela ili izolovanih srpskih sela. I ako su ljudi trebali da obavljaju svoje uobičajene poslove i tom prilikom ako bi naleteli na položaje bilo Srba, bilo Albanaca, vrlo verovatno, ako je već pao mrak, bili bi ubijeni, jer su obe strane bile nervozne, izolovane i preplašene u ovoj divljini.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Na kraju, govorite o policajcu koji je ubijen u napadu na policijsku patrolu na puti Prizren/Prizren – Uroševac/Ferizaj. Da li možete da nam pokažete taj put?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mogu, časni Sude. Ovo je južna ruta koja vodi od Prizrena/Prizren ovde ka zapadu do Srbice/Skënderaj - gde je srpska zajednica i do Uroševca/Ferizaj, koji je bio grad sa mešovitim srpsko-albanskim stanovništvom.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete malo da pomerite kartu i da nam pokažete Uroševac/Ferizaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, Uroševac je ovo područje ovde ili kako se danas zove Ferizaj na albanskom jeziku.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se sećate da ste dobili izveštaj o tom incidentu o kom ste govorili kada je policajac bio...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne konkretno, ne. Ali kao što smo govorili, časni Sude, to se događalo svakodnevno. Dakle, bojim se, da su individualni napadi kao što je ovaj, jednostavno dodavali broj žrtava na obe strane.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Sada ćemo da pređemo na sledeći tabulator. To je tabulator broj 15. To je izveštaj od 5. maja. I ja ću da pročitam paragrafe 1, 2, 3 i 4. Paragraf broj 1: "Dolaze izveštaji o teškim borbama u Ponoševcu/Ponoshec u blizini albanske granice. UNHCR procenjuje da je 5.000 izbeglica izbeglo u Crnu Goru od početka krize. Portparol DSK povlači da je Rugova pozdravio mere Kontakt grupe. Ministar spoljnih poslova Rusije, Ivanov, treba danas da se sastane sa Miloševićem a

ministar spoljnih poslova Albanije upozorava na opasnost od rata." Paragraf broj 2: "Obe strane izveštavaju o teškim borbama oko Ponoševca/Ponoshec, oko osam kilometara od albanske granice blizu Dečana/Dečan. Ono što nije jasno, to je ko je započeo nasilje koje je izgleda započelo 3. maja. Prvi izveštaji su govorili da je nekoliko srpskih policajaca ranjeno od strane Albanaca. Borbe se nastavljaju. Govori se o albanskim žrtvama i o daljem nagomilavanju Srpskih policijskih snaga u tom području. Snage MUP-a su bile vrlo napete kada su vojni ataše i Prvi sekretar posetili taj grad 2. maja. Albanski izvori tvrde da je stranim medijima i humanitarnim radnicima odbijen pristup u tom području. Paragraf broj 2: "Takođe je bilo izveštaja o nekoliko sukoba u selima u Drenici/Dreničë. Detalje je teško potvrditi ali čini se da je bilo poginulih. Vojska Jugoslavije je takođe rekla da je uspešno vratila nazad naoružane albanske grupe koje su nameravale da uđu u Saveznu Republiku Jugoslavije 2. i 3. maja. Još nema izveštaja o žrtvama." Paragraf broj 3: "Vojni ataše putujući područjem tokom vikenda naišao je na vrlo jake jedinice MUP-a i Vojske Jugoslavije. Ono što više zabrinjava, video je 80 do 100 pripadnika specijalne antiterorističke policije (JSO) na četiri odvojene lokacije (radi se o elitnim trupama Državne bezbednosti koje se retko viđaju). Takođe je potvrdio da su Posebne jedinice policije i Specijalne jedinice MUP-a smeštene zajedno sa Vojskom Jugoslavije u kasarni u Peći/Pejë. Nastaviće sa obilaskom i danas."

TUŽILAC CAYLEY: Zamoliću da ponovo pogledamo kartu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, zamoliću vas da pokažete lokaciju gde se nalazi Ponoševac/Ponoshec gde su se vodile ove borbe?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ovo je područje Ponoševca/Ponoshec koje vodi do ovog glavnog graničnog prelaza kod Tropolja, prelaza koji se zove Morine/Morinë. Tu je bio položaj i Vojske Jugoslavije i MUP-a, sa artiljerijom i tenkovima.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kakve su se borbe odvijale tamo u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U ovom području nalazi se, napuštajući Đakovicu/Gjakovë, južno prema jugu Đakovice/Gjakovë, jedan neasfaltiran put koji vodi oko Ponoševca/Ponoshec, Brovine/Brovinë, Batuša/Batushë pa sve do Junika/Junik i onda nazad na glavni put. I to područje je postalo linija fronta, i sva su sela... ili svi su seljani bili isterani iz te zone i poslani, kao što stoji u izveštaju, uglavnom u Crnu Goru. Na srpskoj strani su vršeni pokušaji da se očisti to područje kako bi to bila zona bez naoružanja, a Albanci su pokušavali da koriste tu zonu da se infiltriraju preko granice. Dakle, situacija u čitavom području bila je krajnje napeta. Ako je bilo stoke u tom području, poubijana je. Mnoge od kuća bile su teško oštećene. Civilno stanovništvo, kao što sam rekao, bilo je proterano iz celog tog područja. Jedinici ljudi koji su se tu nalazili, bili su ili pripadnici Srpskih snaga bezbednosti ili Albanci koji su pokušali da se probiju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ove borbe u tom području počele su 3. maja 1998. godine. I vodile su se već tri dana. Da li tako može da se kaže na osnovu ovog izveštaja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: E sad, u istom izveštaj govori se o borbama u području Drenice/Drenič. Znam da sam vas već molio da pokažete, ali molim vas da ponovo pokažete sudijama gde se to nalazi?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, vrtićemo se na početno područje ovde od Srbice/Skënderaj ili od Gornje Kline/Klinë e Epërme Na dole kroz Srbicu/Skënderaj do Komorana/Komoran. Dakle, kao što sam ranije rekao časnom Sudu, jedne snage bi se povukle a druge bi ušle u to područje i situacija se ponekad menjala svakog sata.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 3 kažete da je Vojska Jugoslavije saopštila da su oterali albanske naoružane grupe koje su nameravale da uđu u Saveznu Republiku Jugoslaviju 2. i 3. maja. Da li je to ono što ste nam govorili da se događalo početkom maja u području Ponoševca/Ponoshec?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno. A takođe vodi ka prelazu Morine/Morinë gde je bio smešten drugi granični odred Vojske Jugoslavije, i bilo je nekoliko izveštaja o neuspešnom pokušaju Albanaca da prođu kod prelaza koji je bio blizu ovog. Prema nekim informacijama, bilo je veoma teško da se ovo izvede jer je bilo gotovo nemoguće popeti se do tamo. Područje je bilo zatvoreno a neki putevi su čak bili minirani, tako da je prilaz automobilima bio nemoguć.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Takođe u paragrafu broj 4 govorite da ste videli 80 do 100 pripadnika Specijalne antiterorističke policije na četiri različite lokacije i Posebne jedinice policije koje su bile zajedno sa Vojskom Jugoslavije u kasarni u Peći/Pejë. Zbog čega vas je brinulo što ste videli tu Specijalnu antiterorističku policiju?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pripadnici te policije, kao što sam rekao, časni Sude, su najbolje obučeni i najbolje opremljeni. Takođe su korišćeni za izvođenje udarnih operacija. U bazama u samoj Peći/Pejë saznali smo za jednu lokaciju koja se zove Istok/Istog ili Dubrava/Dubravë, kako to neki zovu. Tu su zajedno u kasarni bili i Vojska Jugoslavije i MUP na putu koji je vodio južno od Peći/Pejë prema Dečanima/Dečan. JSO je bila bazirana u Dečanima/Dečan gde je bila smeštena i jedna artiljerijska jedinica. A takođe je JSO imala i bazu u Đakovici/Gjakovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A zbog čega ste vi bili zabrinuti? Zašto ste opisali da vas zabrinjava postojanje tih konkretnih trupa?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa, časni Sude, mislim da je to pokazivalo koliko ozbiljno Vojska Jugoslavije shvata... ili koliko ozbiljno shvataju jugoslovenske vlasti situaciju da su spremni da na silu odgovore odgovarajućom silom ako je neophodno.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A sa kakvom snagom su one bile suočene u to vreme... Srpske snage bezbednosti?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što je rečeno u izveštaju, časni Sude, radilo se o kršenjima pograničnog režima na albansko/jugoslovenskoj granici, možda ne svakog dana ali svakako svake nedelje. Izveštaji iz raznih obaveštajnih izvora koje sam imao, sugerisali su da se sve više i više Albanaca vraća u Albaniju kako bi se odazvali zovu oružja, kako bi se priključili OVK na Kosovu/Kosovë. I takođe u maju, početkom

maja, prilike na planinama su sada... sneg je počeo da se otapa, tako da uslovi za prelazak tih prilično visokih planina nisu bili tako teški kao što su bili tokom same zime.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kaže se na početku izveštaja da je albanski ministar spoljnih poslova upozorio da postoji opasnost od izbivanja rata. Da li se sećate tog njegovog upozorenja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, sećam se, časni Sude. Mislim da je to sve bio deo jugoslovenskog pritiska na Međunarodnu zajednicu da se nešto napravi sa međunarodnom granicom između Albanije i Savezne Republike Jugoslavije koja, kao što sam nekoliko puta rekao, nije bila dobro nadzirana sa albanske strane. I mi smo zbog toga imali ove nelegalne upade preko jedne međunarodne granice. Dakle, upade naoružanih ljudi, konja, kamila, šta god... ne kamila, izvinjavam se, magaraca koji su nosili municiju i druge zalihe u pokrajinu Kosovo/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A na rat između koje dve strane je upozoravao ministar spoljnih poslova Albanije?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa potencijalno između Albanije, pretpostavljam, i Jugoslavije.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Zamoliću da predemo na sledeći tabulator, to je tabulator broj 16. Mislim da tu jednostavno imamo više detalja nego što smo ih imali u prethodnim opisima. Ja ću to da pročitam i onda ću da vas pitam da li imate nešto da dodate. Da li ste vi sastavili ovaj izveštaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine, jesam.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ovo je izveštaj od 13. maja 1998. godine "Izveštaj o situaciji na Kosovu/Kosovë za 11. i 12. maj 1998. godine". Rezime broj 1: "Situacija u području Ponoševca/Ponoshec veoma napeta. U područjima Ponoševca/Ponoshec, Đakovice/Gjakovë, Peći/Pejë i Dečana/Dečan patrole vrše elementi JSO i PJP i to na veoma bezobziran način. Meštani beže na sever prema Juniku/Junik. Glavni put Priština/Prishtinë – Peć/Pejë još uvek je zatvoren između Komorana/Komorani i Kijeva/Kijevë. Drenica/Drenicë je mirna. Vojska Jugoslavije je raspoređena u svim glavnim garnizonskim mestima." Rezime broj 2: "Ponoševac/Ponoshec: Put od juga prema Ponoševcu/Ponoshec pun je praznih kutija uključujući i kutije za granate od 40 milimetara. Sela koja su južno od Ponoševca/Ponoshec napuštena su, zaklana stoka je u poljima, kuće su prošarane tragovima od metaka. Ponoševac/Ponoshec je prazan, osim pripadnika JSO i PJP, koji vrše patroliranje iz Dečana/Dečan, koristeći oklopne transportere, uključujući i *TAP C 79* i *IPR*, koji je sličan modelu *M-60*. Većina seljana je sada koncentrisana u Juniku/Junik, njih oko 3.000. Ima dovoljno hrane i vode. Nema telefonskih veza. Komentar: dejstvo JSO i PJP je verovatno usmereno na sprečavanje prolaza ovim poznatim tranzitnim putem i prekidanju dostava zaliha OVK u Jablanici/Jabllanicë." Rezime broj 3: "MUP: Brojnost se povećala generalno a posebno u zapadnom području. Svi kontrolni punktovi su kao i do sada normalni, ali je sve veći broj oklopnih transportera. Broj pripadnika MUP-a koji je viđen je otprilike 400 ljudi i 26 oklopnih transportera. Primećeno je šest vozila *BOV-M* koja su išla prema jugu autoputem od Beograda u vreme vikenda 9./10. maja." Rezime broj 4: "Put Peć/Pejë –

Priština/Prishtinë: Otvoren za saobraćaj od Peći/Pejë do Kline/Klinë. Međutim, na kontrolnom punktu Kijevo/Kijevë prema Komoranima/Komorani deonica je još uvek zatvorena zbog sporadične vatre. Može se videti jako malo prometa." Rezime broj 5: "Područje Drenice/Drenicë. Ovo područje je mirno i prilično opušteno, uključujući i Laušu/Llaushë odakle je jedini pristup za sada." Rezime broj 6: "Vojska Jugoslavije: Vojska Jugoslavije je još uvek raspoređena oko garnizonskih gradova, kao što je rečeno u prethodnom izveštaju. Međutim, ona se još nije bitnije uključila." Rezime broj 7: "Procena: Ukoliko bi Srpske snage bezbednosti osetile da gube kontrolu nakon pregovora, situacija bi mogla neočekivano da se otme kontroli. Grube terorističke akcije u Ponoševcu/Ponoshec daju naznake da se način taktičkog razmišljanja još uvek nije promenio." Šta su ove grube terorističke akcije o kojima ovde govorite?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da sam u paragrafu broj 2, u paragrafu o Ponoševcu/Ponoshec gde kažem "prekriven praznim kutijama" ovaj put o kom sam vam ranije govorio, ovde na zapadu, južno od Đakovice/Gjakovë prema Ponoševcu/Ponoshec, celo to područje je bilo napušteno. Tamo je bila samo vojska. Sve životinje su bile poubijane. Većina kuća, ako ne i sve, su bile u jako lošem stanju. Stalno je na njih otvarana vatra od strane Srpskih snaga bezbednosti. A u prilog tome ide i činjenica da smo morali da izvodimo ljude iz kuća i da ih teramo da beže ka bezbednim mestima. U ovom slučaju većina je otišla prema severu u Crnu Goru. Naravno, ne svi. Neki su otišli na zapad, prema Albaniji.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Rekli ste da je put Peći/Pejë – Priština/Prishtinë bio zatvoren između Komorana/Komorani i Kijeva/Kijevë. Zašto je bio zatvoren? I da li možete da nam pokažete gde je to?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, glavni put vodi odavde, od Prištine/Prishtinë, pa ovamo do Peći/Pejë. Kao što sam već ranije napomenuo, imamo četiri puta koja prolaze kroz ovo područje: jedan od Kosovske Mitrovice/Mitrovicë na severu kroz Rudnik/Rudnik prema Peći/Pejë. Zatim ovaj u sredini, iz Prištine/Prishtinë do Peći/Pejë. Zatim od Prištine/Prishtinë prema jugu do Štimlje/Shtime, kroz Dulje/Dulë, Suvu Reku/Suharekë dole do Prizrena/Prizreni. I u ovoj fazi OVK je ove tri rute manje-više zatvorila, koristeći se jako malim brojem položaja na tim putevima. Tako da je najveći promet Vojske Jugoslavije sada išao na jug do Uroševca/Ferizaj a onda preko planina prema Prizrenu/Prizreni. I ova ruta je bila otvorena kako bi moglo da se vrši dalje snabdevanje. Mislim da to ukazuje na pokušaje OVK da povećaju svoju kontrolu nad većim delom Kosova/Kosovë, na taj način što su zapravo blokirali glavne putne pravce.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se sećate gde je konkretno bio zatvoren put Priština/Prishtinë – Peći/Pejë između Komorana/Komorani i Kijeva/Kijevë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Bio je zatvoren kod mesta koje se zove Lapušnik/Llapushnik, koji je zapadno od Komorana/Komorani, evo ovde, a Lapušnik/Llapushnik je drugo selo u planinama kroz koje prolazi glavni put koji je OVK blokirala i oko njega postavila lake odbrambene položaje.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U vašoj proceni kažete da bi situacija ponovo mogla neočekivano da se otme kontroli ako Srpske snage bezbednosti osete da gube kontrolu. Zašto ste to rekli u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao, časni Sude, u ovom području na zapadu, evo ovde, na putu južno od Đakovice/Gjakovë preko Ponoševca/Ponoshec do Junika/Junik, većina ili skoro sva sela od Peći/Pejë dole do Dečana/Dečan i nazad dole do Đakovice/Gjakovë bila su napuštena i jako oštećena. Dakle, indikacija je bila da je srpsko taktičko razmišljanje bilo: "Mi ćemo izvršiti *blitzkrieg* u tom području, proterati civilno stanovništvo odatle a sve u nameri da postignemo vojnu kontrolu nad tim područjem, koristeći se strahom a ne strateškim razmišljanjem." Na taj način uspeali su da oteraju civilno stanovništvo iz tog područja ali to nije nužno značilo, kao što sam rekao, da imaju kontrolu nad tim celim područjem. Oni su stvarno imali kontrolu samo nad onim branjenim područjima koja su imali uz ove puteve, ali ni nad čim drugim.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U to vreme ko je imao kontrolu na područjima izvan ovih glavnih branjenih ruta?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao, časni Sude, situacija se menjala. Van vidokruga srpskih položaja, OVK je mogla da se kreće okolo i premešta opremu i ljudstvo kao što su mogli i ranije.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređimo na sledeći dokument. Reč je o izveštaju Prištinskog korpusa Vojske Jugoslavije upućen komandi Treće armije. Potpisao je general Pavković. U paragrafu broj 1 on iznosi procenu i iznosi predlog za uključivanje Prištinskog korpusa. Ovo je dokument koji može da bude obelodanjen javnosti. Ja ću da pročitam samo neke paragrafe, gospodine Crosland, na koje bih želeo da skrenem vašu pažnju i da vam postavim nekoliko pitanja. U drugom delu paragrafa broj 1 stoji: "Bezbednosna situacija na teritoriji Kosova i Metohije/Kosovë dhe Metohi svakodnevno postaje sve složenija usled delovanja šiptarskih terorista..." što je pogrđan izraz za albanske teroriste "...koji učestalim napadima na pripadnike MUP-a, građane srpske nacionalnosti i Šiptare lojalne sistemu, unose strah i neizvesnost." Paragraf broj 2: "Osnovni cilj šiptarskih terorista u ovoj fazi je ovladavanje širom teritorijom Kosova i Metohije/Kosovë dhe Metohi i stvaranje Oslobodilačke vojske, koja bi pred Međunarodnom zajednicom bila legitimna vojska naroda a ne teroristička organizacija." Paragraf broj 3: "U tom cilju idu na omasovljavanje svojih redova, što postižu regrutacijom na dobrovoljnoj osnovi i metodama pretnji i ucena. Na taj način u relativno kratkom vremenu teroristička organizacija uspela je da mobiliše respektabilne snage koje u ovom trenutku broje od 3.500 do 4.500 naoružanih i uvežbanih ljudi za oružane prepade i izvođenje gerilskih akcija." Paragraf broj 4: "Po svom načinu delovanja i primenom mera obaveštajno-bezbednosnog inženjerskog i pozadinskog obezbeđenja, terorističke snage sve više poprimaju attribute vojne organizacije i formiraju jedinice od voda do čete." Paragraf broj 5: "Komandni kadar čine bivši oficiri Jugoslovenske narodne armije šiptarske nacionalnosti, jedan broj oficira iz muslimanske i hrvatske vojske i deo plaćenika iz Republike Albanije." Paragraf broj 6: "Moral i rešenost pripadnika terorističke organizacije za oružani otpor je u poslednje vreme u porastu zbog

neefikasnosti i loše izvedenih akcija organa MUP-a na uništenju terorističkih jezgra." Da prvo porazgovaramo o ovim paragrafima. Da li ste poznavali generala Pavkovića?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, poznavao sam ga gospodine, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste se lično sreli s njim?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Sreo sam ga u više navrata, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada je reč o svakom pojedinačnom paragrafu, da li je vaša procena bila da je "cilj šiptarskih terorista bio da preuzmu kontrolu nad širom teritorijom Kosova i Metohije/Kosovë dhe Metohi i da formiraju Oslobodilačku vojsku"?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Ja sam već rekao, časni Sude, čini se da je to bio dugoročni cilj da od onoga što je početkom 1997. i 1998. godine bila Oslobodilačka vojska u povelju, sada je počela da stiže i međunarodni kredibilitet. I kao što sam već ranije rekao, ideja Velike Albanije uključivala je...ili su se oni nadali da obuhvate i Kosovo/Kosovë. I kako je general Pavković na to odgovorio je nešto o čemu bi moglo da se diskutuje. Ali sećam se da sam rekao da je bilo između 400 i 500, kako sam ih ja zvao, tvrdog jezgra OVK. Teško je reći ko je u pravu. Ako on uzima u obzir i potencijalni broj vojnika koji su verovatno obučavani u Albaniji, onda ta brojka od 3.500 i 4.500 i nije daleko od istine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada je reč o organizaciji koja je sve više imala attribute jedne vojne organizacije, imala je čete, vodove i tako dalje, da li ste vi primetili da je u to vreme to bilo tako?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uz dužno poštovanje, časni Sude, smatram da je veoma teško terorističku organizaciju posmatrati u istom svetlu kao regularne snage koje su zasnovane na konkretnim jedinicama od voda, koji ima oko tridesetak ljudi, pa do čete koja ima 100 ljudi, pa sve do bataljona ili puka koji ima od 400 do 600 ljudi. Lično sam obišao nekih pet do šest štabova OVK koji su bili rasuti širom Kosova/Kosovë u to vreme. Rekao bih da oni u maju mesecu nisu bili organizovani onako kao što je to iznosio general Pavković. Mislim da je on to koristio za sopstvenu propagandu, a svaki general suočen sa pobunom kakva je ova bila mora da pruži izmenjenu sliku protivničke strane da bi bio siguran da će dobiti potrebnu podršku za rešavanje problema, a to je bio realni i sve veći problem. Ali reći da je to bila organizovana organizacija sa vodovima i četama, znate, sa 30 i 100 ljudi, mislim da se u tom određenom slučaju malo preterivalo. Postojale su osnove komandovanja i rukovođenja, ali samo osnove takve organizacije, a u tom uglavnom linearnom području – uvek uz put ili reku – vođa bi imao, u najboljem slučaju, autoritet koji bih ja nazvao simbolom vlasti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste bili upoznati da su oficiri iz hrvatske i muslimanske vojske bili u OVK? Da li ste vi naišli na takve oficire kao što general Pavković sugeriše ovde?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Kao bivši glavnokomandujući, a sada general Agim Çeku, bio je Hrvat, bivši Hrvat. Da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: General Çeku je bio pripadnik OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno, gospodine, da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ovde se takođe kaže da je "rešenost i moral" pripadnika terorističke organizacije u porastu zbog neefikasnosti i loše izvedenih akcija organa MUP-a na uništenju terorističkih jezgra. Da li je to tačno?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Mislim da je tako, časni Sude. I to zbog načina na koji su te akcije izvođene. Kao što sam pokušao da objasnim, seljani su obavješćavani preko lokalnog radija koje selo će da granatiraju, ispalili bi nekoliko granata kako bi oterali stanovništvo i zatim bi sravnili to mesto. To nije bilo ni efikasno niti je doprinosilo da moral kod civila ili kod vojnika bude jači, jer su ovi odlazili u prazno selo i ko zna šta su tamo radili. I time odmah okrećete civilno stanovništvo protiv sebe, iako su oni možda mogli biti vašoj na strani. Dakle, to je bilo kontraproduktivno ali tipično u svim sukobima koji su se odvijali na Balkanu, gde je civilno stanovništvo generalno stradalo od bilo koje strane koja je u određenom trenutku imala jače oružje.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Gospodine Crosland, pogledajte stranicu. U paragrafu broj 1, on jednostavno iznosi ono što ste vi upravo rekli, a to je da snage MUP-a nisu uspele da unište teroristička jezgra u Drenici/Dreniče i zatim dalje kaže:

"Procenjujemo da trenutno terorističke jedinice kontrolišu oko 30 posto teritorije Kosova i Metohije/Kosovë dhe Metohi. Uspeli su da pod svoju kontrolu stave puteve Kosovska Mitrovica/Mitrovicë – Peć/Pejë i Priština/Prishtinë – Peć/Pejë, kao i lokalne puteve u područjima Drenice/Dreniče, Dečana/Dečan i Đakovice/Gjakovë." Koliko je tačna ova izjava Pavkovića?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, kao što sam već pokazao na karti, tri glavna puta: od Mitrovice/Mitrovicë do Peći/Pejë, od Prištine/Prishtinë do Peći/Pejë i od Prištine/Prishtinë preko Štimlja/Shtime i dole kroz Suvu Reku/Suharekë do Prizrena/Prizren, sva tri ova puta... dva glavna puta je OVK zatvorila. A na ovom trećem je OVK postavila zasede, što je otežavalo snagama MUP-a i Vojske Jugoslavije popunu vlastitih položaja. I mislim, ako mogu da kažem tako, general Pavković optužuje MUP, koji je do tada bio zadužen za ostvarivanje prevlasti u to vreme na tom području. I negde u to vreme, ako se dobro sećam, general Pavković i MUP su u Prištini/Prishtinë osmislili bolje koordiniran odgovor da bi spojili dve operacije. I to je, kao što sam ranije već rekao, Vojsku Jugoslavije uključilo u operacije, izvan operacija kojim je po Ustavu bila zadužena za odbranu granice, da bude korišćena širom pokrajine Kosovo/Kosovë, kako bi se održale linije komunikacije i odbrana značajnih srpskih područja.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Ko je imao prednost u to vreme, Srpske snage bezbednosti ili OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, teško je reći ko je imao prednost. Kada general Pavković kaže da je OVK navodno držala 30 posto teritorije, to je vrlo značajna teritorija za jednu oslobodilačku vojsku u povoju. U pogledu brojki, Srpske snage bezbednosti imale su više ljudi u vojnim operacijama. Pitanje je da li su one mogle da se dovoljno mudro i efikasno koriste protiv Oslobodilačke vojske, koja je naučila svoju lekciju i više nije bila spremna da stane i da se bori, već bi se povukla i vratila sledećeg dana da uzvрати. To je bila vrlo teška operacija da bi mogla da se ostvari sa regularnim snagama.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada kažete da je ovakve operacije bilo teško ostvariti sa regularnim snagama, vi mislite na Srpske snage koje nisu mogle da se nose sa taktikom OVK u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je tačno. Jer zbog načina na koji funkcioniše vođenje borbe granatiranjem nekog područja, kada proterate ljude – a očigledno niko ne bi ostao – niko ne bi bio ubijen. Tako da bi se narod razbežao ali bi se vratio narednog dana da se bori; potrošeno je mnogo municije i, srećom, nije mnogo ljudi poginulo. Ali da li su u vojnom pogledu postigli ono što su Srpske snage htele da postignu?

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređimo sada na sledeći dokument. To je tabulator broj 18. Ovo je diplomatski telegram od 18. maja 1998. godine. Ovde me konkretno sada interesuje samo paragraf broj 6: "Bezbednosna situacija: Današnja štampa izveštava o napadu nekih pedesetak naoružanih Albanaca na srpsku zajednicu u blizini Kline/Klinë. Jedan policajac je bio ranjen. Ukoliko je to tačno, ovo predstavlja još jedno povećanje opsega akcija OVK. Zvanični srpski izvori tvrde da je 10 Albanaca ubijeno u Smonici/Smolicë, u blizini albansko-jugoslovenske granice nakon pogrešnog rukovanja lansirnim uređajem za granate. Međutim, albanski izvori tvrde da je 10 ljudi poginulo od nagaznih mina. Današnji *Dnevni telegraf*, koji se smatra bilzak službi bezbednosti, tvrdi da je Stanišić, načelnik Službe državne bezbednosti i Miloševićev savetnik za pitanja bezbednosti, zvanično zadužen za operacije na Kosovu/Kosovë. Moj vojni ataše obilazi danas Kosovo/Kosovë." Da li možete da nam pokažete na karti gde se nalazi Klina/Klinë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Svakako, časni Sude. Klina/Klinë je mali grad na jednom od glavnih puteva i nalazi se na onom što smo nazvali koridorom od zapada kroz Dečane/Dečan, Jablanicu/Jabllanicë do Kline/Klinë. I zatim, put od Kline/Klinë ide istočno kroz Jošanicu/Joshanicë u Srbicu/Skënderaj, u područje Drenice/Drenicë. Dakle, to je bio put kojim je patrolirala OVK a Srpske snage bezbednosti su imale statične položaje. Kada je reč o ovom konkretnom napadu, nisam bio prisutan tamo, ali ovo je tipično za ono što se dešavalo. Klina/Klinë je bila mešoviti srpsko-albanski grad i policijska stanica, koja je bila u centru grada, radila je ono što policija radi, a to je da se stara za bezbednost stanovništva. I samim tim je bila laka i jednostavna meta za OVK.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređimo sada na sledeći dokument u tabulatoru broj 19. Ovo je diplomatski telegram od 15. maja 1998. godine. Gospodine Crosland, mene zanima samo paragraf broj 8 i sada ću vam ga pročitati. Paragraf broj 8: "Moj vojni ataše je detaljno izvestio Ministarstvo odbrane o svojoj turi od 14. maja. U toku je operacija MUP-a u Đakovici/Gjakovë i Ponoševcu/Ponoshec. Veće prisustvo Specijalne policije (svih rangova), mada nema nikakvih znakova o aktivnostima Vojske Jugoslavije van područja granice. OVK je nakratko zadržala vojnog atašea i njegove kolege i evidentno je da OVK ima efektivnu kontrolu nad delom Drenice/Drenicë a verovatno i drugim područjima." Dakle, sada smo prešli na 15. maj. Znam da se stvari ponavljaju, ali da idemo hronološki kroz ovo. Da li možete ponovo da nam pokažete Đakovicu/Gjakovë i Ponoševac/Ponoshec?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ovo je područje o kom smo govorili. Đakovica/Gjakovë je ovde a Ponoševac/Ponoshec i Junik/Junik su ovde. Na

ovom području je bilo vrlo teških okršaja jer je OVK htela ili je bar pokušala da zauzme Junik/Junik a to je razbesnelo Srpske snage bezbednosti, što se i dogodilo kasnije. A to ukazuje na teški sukob koji je bio na ovom području sredinom 1998. godine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju se kaže da vas je u maju nakratko zadržala OVK. Da li se sećate gde je to bilo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Išli smo prema Klini/Klinë, malopre sam vam pokazao gde je to, i onda smo išli putem ka Jošanici/Joshanicë, prošli pored srpskog položaja i onda smo zadržani južno od Vočnjaka/Vajnikë na putu ka Lauši/Llaushë. To područje je bilo pod kontrolom Oslobodilačke vojske. Tu su nas zadržali.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Koliko dugo ste bili zadržani?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim možda oko 45 minuta. I mislim da smo upravo tada otišli u još jedan štab OVK u Vočnjaku/Vajnikë, na severu, što upravo sada pokazujem na karti. Samo malo zapadnije od područja Drenice/Drenicë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Zašto ste rekli da je bilo očigledno da OVK u to vreme efektivno kontroliše deo Drenice/Drenicë a verovatno i druga područja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zato što smo putujući kroz to područje videli da je ponovo OVK preuzela te položaje koji su formalno bili položaji MUP-a i bili su više prisutni nego Srpske snage bezbednosti na tom području. Dakle, to je bila ta klackalica, i tako je to trajalo čitavu godinu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Sada ćemo da predemo na sledeći izveštaj od 27. maja, koji je sastavljen 12 dana posle prethodnog izveštaja. Mene zanimaju paragrafi broj 8 i 9. Paragraf broj 8: "Izgleda da se bezbednosna situacija naglo pogoršala poslednjih dana. Bilo je izveštaja, uključujući i izveštaje britanskih novinara, o teškim borbama u Dečanima/Dečan i Drenici/Drenicë. Albanci redovno tvrde da je došlo do masakra i napada na albanska sela. Snage bezbednosti često izveštavaju o napadima na policijske patrole, uključujući i dva kidnapovanja srpskih policajaca posle vikenda. Postoje glasine o logoru za zatvorenike koje drži OVK blizu Glogovca/Gllogoc. Premda je te priče nemoguće potvrditi, jer su sa obe strane postojali elementi propagande i senzacionalizma, ipak je opšti utisak da se nasilje širi i da obe strane, i Srpske snage bezbednosti i OVK, pokušavaju da preuzmu prevlast nad strateški važnim koridorom između Drenice/Drenicë i Dečana/Dečan. Snage bezbednosti izgleda da su posebno aktivne oko sela Jablanica/Jabllanicë i Glođani/Gllogjan, za koje se veruje da su važna mesta gde se nalaze štabovi OVK." Paragraf broj 9: "Vršilac dužnosti vojnog atašea video je 11 autobusa MUP-a, 30 teških kamiona i vozila Jedinica za specijalne operacije (JSO) kako vuku artiljerijsko oružje i putuju po glavnom putu od Priština/Prishtinë do Peći/Pejë. Možda bi to moglo da bude deo normalne smene, ali ipak to ukazuje na snažno prisustvo MUP-a u tom području. 27. maja video je spaljene ili teško oštećene kuće severno od Drenice/Drenicë. Lokalni očevici su opisivali događaje koji ukazuju na konzistentne operacije Jedinica za specijalne operacije. Pristup čitavom zapadnom delu područja je vrlo ograničen. Osim toga, uspostavljeni su novi policijski kontrolni punktovi u jugoistočnom delu Kosova/Kosovë oko Uroševca/Ferizaj i Gnjilana/Gjilan. Prvi sekretar

je 24. maja izbrojao osam kontrolnih punktova. Stojiljković, srpski ministar unutrašnjih poslova, rekao je 26. maja da će policija na Kosovu/Kosovë efikasnije delovati. S obzirom na njegovu reputaciju, to je zabrinjavajući znak. Takođe postoje tvrdnje u štampi da su Arkanove paramilitarne snage aktivne na Kosovu/Kosovë. Posmatrači Evropske posmatračke misije nedavno su sreli grupu za koju im je rečeno da rade za Arkana. A na svom delu, OVK je uspostavila svoje vlastite kontrolne punktove na glavnim putevima, od kojih je jedan samo na dva kilometra od punkta MUP-a. Postoje i izveštaji o teškim kamionima koji putuju prema Kosovu/Kosovë, koji su zaustavljani, kao i da se krade humanitarna pomoć." Gospodine Crosland, u prvom paragrafu, odnosno paragrafu broj 8, govori se o teškim borbama u Dečanima/Dečan i Drenici/Drenicë. Ponavljam, znam da je ovo 12 dana posle prethodnog incidenta, ali koji je vaš komentar o onome što se događalo 27. maja u ova dva područja o kojima ste već govorili?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim, časni Sude, upravo je nagovešteno da su ovo dva kritična područja za obe strane. Drenica/Drenicë je istorijski albansko područje interesovanja a Dečani/Dečan, kao što sam već naznačio, nalaze se blizu albanske granice i tuda su prolazila njihova pojačanja i njihova logistička podrška.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Čije pojačanje i logistička podrška?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Oslobođilačke vojske Kosova.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Logor, zatvorenički logor OVK u blizini Glogovca/Gllogoc, da li ste vi lično čuli te glasine?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, čuli smo. I mi smo pokušali da se približimo tom mestu u Glogovcu/Gllogoc, a to je severno od Komorana/Komorán. To je jedno staro rudarsko područje. Kasnije su takođe to i Srbi koristili kao potencijalni zatvor, ali bilo je nemoguće potvrditi ili opovrgnuti te glasine.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li imate komentare na paragraf broj 9?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Prvi put, zapravo, glavne borbe su se odvijale na liniji od Podujeva/Podujevë preko Prištine/Prishtinë do Uroševca/Ferizaj. Gnjilane/Gjilan je zapravo istočno od toga, i to je bilo prvi put da smo mogli da zaključimo da je istočno od ovog područja područje gde postoji potencijalna aktivnost OVK. To je bio značajan faktor, jer je vlast OVK počela da se širi na Gnjilane/Gjilan, koji je bio gusto naseljen grad sa mešanim albansko-srpskim stanovništvom.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se Gnjilane/Gjilan nalazi na ovoj karti?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne, ne nalazi se. Ako pogledate Uroševac/Ferizaj i pratite ovaj put, sledećih nekoliko inča ili tako nekako, oko 40 kilometara, vi ćete doći do tog grada, u čijim kućama je bila i jedna brigada Vojske Jugoslavije i brojno albansko stanovništvo.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možemo da pređemo na sledeći telegram. To je diplomatski telegram od 29. maja. Paragraf broj 3: "Nastavljaju se incidenti. Kretanje je i dalje ograničeno. Situacija u i oko Dečana/Dečan, gde izgleda da borbe traju već četiri dana, još uvek je konfuzna. Beogradska štampa i dalje tvrdi da OVK opkoljava grad i izražava svoje zgražavanje da se to dozvolilo. Albanski izvori tvrde da se stotine

Albanaca ne usuđuju da izađu iz svojih kuća, jer se boje da će Srbi da ih ubiju, koji još uvek drže centar grada. Nema hrane. Neki izveštaji govore o uličnim borbama u gradu. Ako i kada mediji dobiju pristup tom području, slike oštećenja i razaranja mogle bi da budu vrlo potresne, bez obzira na to koja je strana odgovorna. Lokalni Odbor za odbranu ljudskih prava i sloboda, inače radikalnih ubeđenja, lansirao je apel za međunarodnu humanitarnu pomoć za Dečane/Dečan. Oni tvrde da situaciju nadalje kompikuje ulazak u grad nekoliko hiljada seljana iz sela blizu granice koji su ovde došli iz bezbednosnih razloga. Čini se da je bilo nekoliko novih napada na policijski punkt kod Komorana/Komorana, 21 kilometar zapadno od Prištine/Prishtinë na putu za Peć/Pejë i da je bilo daljnjih sukoba kod Slatine/Sllatinë blizu prištinskog aerodroma - 12 kilometara od grada. Albanski izvori tvrde da je troje ljudi poginulo i da je jedan ranjen u incidentu u blizini Orahovca/Rahovec kada je policija pucala na jedan automobil". Gospodine Crosland, da li možete na karti ponovo da nam pokažete gde se nalazi područje ili grad Dečani/Dečan?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, Dečani/Dečan su ovde a ovo je područje Junika/Junik, na kom je, kao što sam rekao ranije, došlo do sve intenzivnijih dejstava srpskih i albanskih snaga, a sve vezano za to ko će preuzeti kontrolu nad ovim malim mestom. Kao što sam ranije rekao, granično područje je postajalo sve komplikovanije za život, bilo da su u pitanju srpski ili albanski seljani. Većina Srba je prešlo preko prevoja Rugova, a Albanci su bežali u Crnu Goru, i takođe na zapad u Albaniju. Ponavljam, ovo je postalo ključno područje za kontrolu snabdevanja iz Albanije na Kosovo/Kosovë, i za Srbe da na neki način zaustave te ilegalne aktivnosti preko međunarodne granice. Drugi napadi odnosne se na glavni put Priština/Prishtinë – Komorane/Komorana. Tu je bilo ukrštanje puteva i ako se sećate, kod Lapušnika/Llapushnik je OVK blokirala taj put. U Komoranu/Komorana je bila postavljena prilično jaka blokada, odnosno policijski punkt, ali ipak je to bio statični punkt u sred letnje sezone – bila je sredina leta, noći su bile sve kraće, pa bi ljudi napadali policajce i to je bio deo njihovih noćnih aktivnosti. Slatina/Sllatinë je bliže i to je u području koje se zove Velika Slatina/Sllatinë e Madhe, gde je predstraža MUP-a stražarila na putu koji vodi južno do prištinskog aerodroma, koji je bio ključni srpski aerodrom.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dakle, borbe su se približavale Prištini//Prishtinë u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Mislim da ovo ponovo ukazuje kako su se statični srpski položaji napadali. I vidimo kako su se narednih meseci borbe sve više i više približavale Prištini/Prishtinë.

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, ne znam da li želite da sada napravimo pauzu?

SUDIJA PARKER: Da, sada je pogodan trenutak. Nastavićemo u 17.50 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Cayley.

TUŽILAC CAYLEY: Hvala, časni Sude.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da sada okrenete tabulator broj 22. Jedini paragraf koji me zanima ovde je... Kao prvo, ovo je redovni operativni izveštaj komandi Treće armije u vojnoj oblasti u Prištini/Prishtinë. Znam da ste već o tome govorili, ali ponovite nam šta je komanda Treće armije?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, Treća armija je imala svoj Glavni štab u Nišu, koji znači nije u Prištini/Prishtinë. Komandovao je general Pavković, a isturena formacija je bila 52 korpus, baziran u Prištini/Prishtinë, koji je izvodio operacije u pokrajini Kosovo/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dakle, Treća armija je bila nadređena snagama na Kosovu/Kosovë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A Niš je u Srbiji?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dakle, šta je ovaj dokument? Ovo je izveštaj?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To je izveštaj koji šalje štapski oficir iz Prištine/Prishtinë a koji se, izgleda, bavi dnevnim operacijama i izveštajima o tim operacijama koji su pristizali iz Prištine/Prishtinë u Glavni štab u Nišu, kao izveštaj o situaciji i tome šta se događa u operativnoj zoni, i to je standardni format izveštaja o događajima nadređenim vlastima.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pročitaću: "Ujutro 8. juna..." a to je paragraf broj 8 "...došlo je do napada albanskih terorista na sela Suvo Grlo/Syriganë i Banja/Banjë, opština Srbica/Skënderaj. U ovim selima živi srpsko stanovništvo, koje je sopstvenim snagama pružilo otpor." Vratićemo se na ovo. Ali ako sad možemo da pređemo na sledeći izveštaj od 9. juna. Ovo je diplomatski telegram, kao što sam rekao, od 9. juna 1998. godine, i u paragrafu broj 5 se bavi bezbednošću, gde se kaže: "Opšta situacija izgleda mirnije, iako izveštaji iz albanskih izvora govore o napadima, granatiranju i vazдушnim napadima na sela u blizini albanske granice, pogotovo u području Đakovice/Gjakovë. Ubijen je jedan vojnik Vojske Jugoslavije a tri druga vojnika su ranjena u napadu na selo Popovac/Popovac blizu Đakovice/Gjakovë. Naoružani Albanci su napali poslednja dva srpska sela u dolini Drenice/Dreničë, Banja/Banjë i Suvo Grlo/Syriganë. Razmena vatre je navodno trajala nekoliko sati. Izgleda da je ovo treći takav napad u poslednje vreme. Takođe, ima izveštaja o sporadičnom puškaranju sa policijskog punkta u Komoranu/Komoran, 20 kilometara zapadno od Prištine/Prishtinë." Dva sela o kojima govorite u stvari su dva sela o kojim govori pukovnik Maksimović u svom izveštaju komandi Treće armije, zar ne?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Tako je.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li znate gde se u području Drenice/Dreničë nalaze ta dva sela? Da li ste uspeli da ih nađete na karti?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ta dva sela se ne nalaze na karti, jer su vrlo mala sela. Ali ona su u... ovde se govori o situaciji koja je počela da se razvija bliže Prištini/Prishtinë, bliže rudniku Belačevac/Bellaqevci, na šta će, siguran sam, gospodin Cayley da se vrati kasnije. Vidimo kako se borbe šire iz Drenice/Dreničë, što je ova dolina koju sam vam pokazao u nekoliko navrata, i sada postaju pretnja i glavnom gradu Prištini/Prishtinë, iz doline Drenice/Dreničë. Drugo selo... drugi grad koji smo pomenuli, Popovac/Popovac je kod Đakovice/Gjakovë, a ni to nije na karti, ali je četiri ili pet kilometara od Đakovice/Gjakovë prema mestu Zrze/Xëxë, na putu koji vodi južno prema Prizrenu/Prizrenu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste vi lično znali da su sela Banja/Banjë i Suvo Grlo/Syriganë u to vreme napadnuta u to vreme?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Mi smo bili upoznati da je bilo incidenata u tom području.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Isto važi i za selo Popovac/Popovac u blizini Đakovice/Gjakovë. Da li ste vi lično imali saznanja da je jedan vojnik poginuo a da su tri vojnika ranjena u napadu na to selo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. Nisam bio lično upoznat sa tim konkretnim incidentom, međutim nemam razloga da sumnjam u tačnost ovog izveštaja. Kao što sam puno puta spomenuo, stanje se menjalo skoro svakog sata, svakog dana.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju se ponovo govori o otvaranju vatre na kontrolnom punktu u Komoranu/Komoran. Da li možete da nam pokažete gde se to nalazi? Znam da ste nam već...

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Komoran/Komoran je ovde pri dnu doline Drenica/Dreničë. To je bio glavni kontrolni punkt za područje na putu prema Prištini/Prishtinë i Slatini/Sllatinë gde se nalazi prištinski aerodrom.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Sada ćemo da pređemo na sledeći dokument. To je izveštaj 243. motorizovane brigade upućen komandi Prištinskog korpusa. Šta je bila ta 243. mehanizovana brigada?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ova brigada je imala svoju bazu u Prizrenu/Prizrenu, na karti se to vidi ovde, a kao što sam već rekao, zadatak je bio da drži otvoren put od Prizrena/Prizrena do Suve Reke/Suharekë i dalje do mesta Dulje/Duhël i Blace/Bllacë gde je Vojska Jugoslavije imala jednu borbenu grupu otprilike 200 do 300 ljudi i nekoliko naoružanih oklopnih vozila. A zatim je uz pomoć jedinica iz Uroševca/Ferizaj održavala otvoren put kroz Crnoljeva/Carralevë, u kom je bio Štab OVK, dole do Štimlja/Shtime i zatim putem za Lipljan/Lipjan i Prištinu/Prishtinë ili na jug do Uroševca/Ferizaj. Dakle, radilo se o zajedničkoj operaciji Vojske Jugoslavije da drži taj put otvorenim. I pri tom su imali mnogo žrtava iz zaseda u području koje je planinsko i još je prekriveno gustom šumom.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pročitaću samo delove ovog izveštaja. Paragraf broj 1: "14. juna u 10.35 časova sabotažna diverzantsko-teroristička grupa otvorila je vatru iz automatskog oružja iz pravca sela Lužnica/Luzhnicë (*nečitko*) na teren. Nije utvrđeno mesto ni daljina odakle je otvarana vatra (*nečitko*). Nije bilo posledica po jedinicu. U 11.10 časova istog dana izviđačka patrola koja je izviđala na putu Dulje/Duhël – Lužnica/Luzhnicë naišla je na zasedu u rejonu topografske tačke 925. Tom prilikom lakše su ranjena dva vojnika. Uzvracena je vatra, izvučena patrola iz borbe. Ranjeni su upućeni u Uroševac/Ferizaj na zbrinjavanje." Paragraf broj 2: "U 12.35 časova istog dana, u rejonu sela Crnoljevo/Carralevë, u blizini restorana, napadnuta je kolona za redovno snabdevanje borbene grupe BG-243. Tom prilikom tri vojnika su teško povređena a jedan je zadobio lakše povrede. Prebačeni su na lečenje u Medicinski centar Priština/Prishtinë." Paragraf (a), na dnu stranice, 2 (a): "Gubici u ljudstvu: Teže ranjeno ljudstvo u rejonu Crnoljeva/Carralevë: Željko Antović, sin Vojislava, Veroljub Smiljković, sin Momira i Stojan, sin Mitra. Vojnik Vojislav Vasić, sin Živadinke, bio je lakše ranjen. Vojnici koji su bili lakše ranjeni u rejonu prevoja Dulje/Duhël, vojnici Bogdanović i Slobodan Jokić, sin Vukašinov." Ja znam, gospodine Crosland, da vi ne znate konkretno za ove događaje koji su ovde navedeni. Međutim, da li možete nešto da nam kažete o ovom izveštaju, imajući na umu ovo što ste nam rekli o području odbrane 243. motorizovane brigade?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Opravdanost ovog izveštaja je sasvim na liniji onog što se događalo na tom području. Rekao sam da je to bio težak i zahtevan put koji prolazi kroz planinu od Štimlja/Shtime do Dulja/Duhël i Suve Reke/Suharekë i dole do Prizrena/Prizrena. Taj put je bio izložen napadima, zasedama na čitavom nizu tačaka duž puta, i ta je brigada imala veliki broj žrtava. Mislim da kasniji izveštaj pokazuje da smo mi, zapravo, išli da pomognemo nekolicini ranjenih pripadnika Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Sada bismo mogli da pređemo na tabulator broj 25. To je izveštaj od 16. juna koji šalje komanda vojne oblasti Priština/Prishtinë komandi Treće armije. U paragrafu broj 8 stoji: "Izveštaj o situaciji na teritoriji: Na ispraćaju regruta Srećka Mihajlovića, selo Dobroševina/Dobroshevinë, Skupština opštine Zubin Potok/Zubin Potok, ujak je imenovanog iz nehata ranio u nogu. Rana je prostrelna. Šiptarski...", pogrdan naziv za Albance "...separatisti napali su patrolu MUP-a u blizini sela Rakovina/Rakovinë na putu Đakovica/Gjakovë – Klina/Klinë. Jedan policajac je ubijen a dvojica su ranjena. Na putu Uroševac/Ferizaj – Štimlje/Shtime napadnuta je kolona Vojske Jugoslavije koja je transportovala hranu. Ranjena su dva vojnika i jedan civil. U okolini Lužnice/Luzhnicë, opština Suva Reka/Suharekë, napadnuta je izviđačka patrola. Ubijena su dva vojnika." Gospodine Crosland, znam da ne znate konkretno ni za ove događaje. Ali šta ovaj izveštaj demonstrira u svetlu onoga što ste nam ranije pomenuli?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Prvi deo izveštaja odnosi se na Rakovinu/Rakovinë, ovo selo ovde, koje se nalazi na sredini područja, gde je prvo bio razmešten samo MUP a kasnije i Vojska Jugoslavije i to na ovom uzvišenom terenu, tako da su pokušavali da drže na oku ono što se zove područje Jablanice/Jabllanicë, zapadno od reke. I čitavo ovo područje bilo je predmet sporadičnih napada OVK tokom ostatka te godine, zato što su oni, Vojska Jugoslavije, imali statične vojne položaje koji su bili pogodan cilj borcima OVK za redovne napade. Dakle, ovo su izveštaji koji su tipični za gubitke koje su Srpske snage bezbednosti imale tokom čitavog tog perioda.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: A ovaj konvoj koji se kretao putem Uroševac/Ferizaj – Štimlje/Shtime kada su dva vojnika i jedan civil ranjeni?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ponavljam, Uroševac/Ferizaj je na karti ovde a Štimlje/Shtime je ovde, i snabdevanje je išlo iz Uroševca/Ferizaj koji je bio glavni – ovde se nalazila još jedna brigada Vojske Jugoslavije – napred, ka bazi u Štimlju/Shtime.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste vi bili upoznati sa nekim napadima koje je vršila OVK na tom putu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Bio je čitav niz napada na tom putu. Put je bio jednostavno lak za napade, jer je to čitavo područje naokolo bilo dobro pošumljeno.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da sada pređemo na sledeći dokument koji nosi datum 18. juni 1998. godine. Ponovo se radi o redovnom operativnom izveštaju komandi Treće armije koji šalje potpukovnik Dragoslav Maksimović. U paragrafu broj 8 stoji: "Između 10.00 i 11.00 časova, šiptarske..." što je pogrdana izraz za Albance "...odmetničke bande iz sela Crkvena Vodica/Caravodicë, opština Obilić/Obiliq, kidnapovali su Spasić Milorada, oca Spasić Živka, koji je kidnapovan pre mesec dana i za sada se o istom ne zna ništa. Danas pre podne iz sela Crkvena Vodica/Caravodicë, opština Obilić/Obiliq kidnapovan je brat Spasić Milorada. Danas, posle 12.00 časova na površinskom kopu Belačevac/Bellaqevci šiptarski teroristi oteli su motorno vozilo marke *Gaz* sa pet osoba, od kojih su tri osobe bili Šiptari i oni su odmah pušteni. A dva Srbina i vozilo su zadržani. Jedan od te dvojice Srba je Milić Predrag, iz sela Plemetina/Plemetin, dok se drugom ne zna ime. U rejonu opštine Štimlje/Shtime situacija je veoma složena posle jučerašnjeg ubistva jednog vojnika i jednog policajaca u Crnojleju/Carralevë. Grupa Srba je sinoć, posle ubistva vojnika i policajca, razbijala izloge na šiptarskim radnjama. A u strahu da ne dođe do direktnog sukoba sa Šiptarima, Srbi su uglavnom iselili žene i decu, tako da su u Štimlju/Shtime ostali vojno sposobni muškarci." E sad, konkretno vezano za površinski kop Belačevac/Bellaqevci, da li ste znali za taj napad koji su izvršili Albanci?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Mi smo znali za situaciju u okolini tog rudnika Belačevac/Bellaqevci, a to je važan rudnik što se Srba tiče. To je prilično neprijatno područje, jer u rudniku ima puno sumpora i svih ostalih vrsta nepovoljnih sastojaka u vazduhu, a to je jedno mesto koje su uglavnom naseljavali Srbi koji su radili u rudniku. I oni su tada bili izloženi napadu iz područja Drenice/Drenicë od strane elemenata OVK.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete da nam pokažete gde se nalazi taj rudnik?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Upravo u ovom području ovde, oko 10 kilometara od same Prištine/Prishtinë. Obilić/Obiliq je ovde na severu, koji upravo pokazujem na karti.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Kada govorimo o ovim otmicama, vi niste konkretno znali da su baš ove osobe otete?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne baš za te osobe. Međutim, imali smo izveštaje da su ta izolovana srpska domaćinstva bila izložena napadima i da je moguće da su neki ljudi bili zarobljavani. U svakom slučaju, nismo imali potvrde za to. Mislim da se tu OVK koristila taktikom zastrašivanja, kako bi pojačala nadzor nad tim područjem.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Na sledećoj stranici stoji: "Situacija u opštini Štimlje/ Shtime je veoma kompleksna od kada su ubijeni policajac i vojnik u Crnoljevu/Carralevë". Znam da ste nam u više prilika pokazali Crnoljevu/Carralevë, ali da li ste ikada bili upoznati da su pripadnici Srpskih snaga bezbednost bili ubijeni na tom području?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. To se dešavalo u više navrata, časni Sude. Štimlje/ Shtime je bilo mesto na isturenom položaju, pre nego što se kreće prema putu za Crnoljevo/Carralevë". Tu je bio Glavni štab OVK koji smo mi posetili. I zbog toga su se tu stalno vodile sporadične borbe i izvršavani su napadi.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da pređemo na sledeći dokument u tabulatoru broj 27. To je diplomatski telegram od 19. juna 1998. godine. Pročitaću paragrafe 3 i 4. Paragraf broj 3: "I srpski i albanski izvori izveštavaju o nizu novih incidenata. Izveštaji sugerišu da su možda najviše tri policajaca ubijena u sukobima od 18. juna." Paragraf broj 4: "Zvanična saopštenja za javnost navode da je 18. juna grupa naoružanih Albanaca pokušala da pređe preko granice Savezne Republike Jugoslavije i Makedonije u blizini stražarskog mesta Đeneral Janković/Han i Elezit. Kada su Albanci odbili da se zaustave, pogranični stražari su otvorili vatru, nateravši grupu da se povuče u Makedoniju. U izveštaju stoji da je na lokaciji pronađeno oružje i municija nakon što su se Albanci povukli". Da li znate gde se nalazi taj granični prelaz?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ako pogledate na kartu, videćete da se radi o glavnom graničnom prelazu na putu koji ide iz Prištine/Prishtinë prema jugu, za Skoplje i Makedoniju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete malo da podignete kartu... Izvinjavam se, vidim da ste obeležili.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Takođe, to je bilo prvi put da smo imali indikacija o pomoći iz Makedonije koju su pružali OVK. Bilo je nekoliko incidenata u području zapadno od Đeneral Jankovića/Han i Elezit u ovom veoma teškom području za patroliranje, jer je područje planinsko i nalazi se severno od granice između Kosova/Kosovë i Makedonije.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se sećate ovog konkretnog incidenta kada je došlo do upada preko makedonsko-jugoslovenske granice?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Jer kao što sam rekao, to je bio prvi nagoveštaj da se taj problem širi, ne samo iz pravca Albanije, nego i iz pravca Makedonije. Tako da je to zapravo bio značajan incident.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Zamoliću da sada pređemo na sledeći izveštaj od 20. juna. To je vanredni izveštaj komandi Treće armije iz komande vojne oblasti u Prištini/Prishtinë. Tu se kaže: "Danas između 13.00 i 14.00 časova u selu Jelovac/Jelloc

opština Klina/Klinë, kidnapovana su dva lica srpske nacionalnosti. Kidnapovanje je izvršeno na njivi pored kuće. Drago Voštanić, od oca Vlajka, rođen 1931. godine i Radomir Voštanić, od oca Milutina, rođen 1928. godine. "U selu Veliki Đurđevak/Gjurgjevik i Madh, opština Klina/Klinë, proterane su tri porodice Dobrić. Srbi napuštaju selo Duš/Dush opština Klina/Klinë, pod pritiskom albanskih terorista. Teroristi utvrđuju položaje duž puta Peć/Pejë –Priština/Prishtinë, iznad sela Drsnik/Dresnik, opština Klina/Klinë. Na ulazu u selo Stup/Stupë, opština Klina/Klinë, albanski teroristi su balvanima blokirali put." Da li možete da nam pokažete da li se ovde nalazi Jelovac/Jelloc? Možda ga tu nema; možda ima samo Klina/Klinë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Bojim se da ga nema, časni Sude. Radi se o području između Peći/Pejë i Kline/Klinë. To je ovaj put koji je stalno bio pod napadom i to obe strane. Ova sela nalaze se severno i južno od tog puta. Dakle, ona su predstavljala zgodnu metu za obe strane u njihovom nastojanju bilo da proteraju bilo da kidnapuju stanovništvo srpskih i albanskih sela.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vi niste znali za ove konkretne osobe. Ali da li ste znali da je u tom području dolazilo do kidnapovanja Srba i da su Srbi bili proterivani?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Ponovo je reč o izolovanim selima u kojima su Srbi pokušali da ostanu i koje su onda pripadnici OVK redovno napadali i kidnapovali.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dakle, nemate razloga da smatrate da ovaj izveštaj nije tačan?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. Na ovakve izveštaje smo često nailazili u našem svakodnevnom kontaktu sa MUP-om, koji nas je zaustavljao na tim putevima i upoznao nas sa događajima. Mislim da nema ništa problematično u ovom konkretnom izveštaju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređimo sada na sledeći dokument. To je tabulator broj 29. Ovo je diplomatski telegram od 23. juna 1998. godine. Pročitaću uglavnom ceo dokument: "OVK sada kontroliše možda i 35 posto Kosova/Kosovë i u mogućnosti je da deluje čak i na otprilike 65 posto teritorije. Čak i oni manje umereni Albanci strahuju da je OVK izvan političke kontrole. U ovoj situaciji koja se stalno menja i uprkos novoj slobodi pristupa, neki delovi su izvan kontrole iz bezbednosnih razloga i ne znamo koliko je sada teritorije Kosova/Kosovë pod kontrolom OVK, odnosno još važnije, koliko više nije pod kontrolom Srba. Ali po gruboj proceni, OVK sada kontroliše nekih 35 posto pokrajine i ima mogućnost da izvodi napade bilo gde zapadno od Prištine/Prishtinë, to jest na oko 65 posto teritorije pokrajine. MUP je napustio većinu kontrolnih punktova na putevima oko trougla Drenica/Drenicë, jer je sada jasno da su tamo veliki delovi pod kontrolom OVK. Glogovac/Glllogoc i Srbica/Skënderaj su jedina mesta gde se čini da još uvek ima srpskog prisustva. Mališevo/Malishevë i Lapušnik/Llapushnik na centralnom Kosovu/Kosovë čini se da su pali pod OVK." Zaustavimo se sada ovde. Ići ćemo paragraf po paragraf, gospodine Crosland. U to vreme, 23. jula, ambasada je izvestila da OVK kontroliše 35 posto pokrajine i da je u stanju da izvodi akcije na 65 posto pokrajine. Da li je to nešto o čemu ste vi izvestili ambasadora?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. To je tačno. Mislim da je to bio generalni utisak u ambasadi - da situacija sada ulazi u jednu kritičnu fazu. I navedeni procenti ukazuju na ono o čemu smo govorili, ali kao što sam više puta naglasio, reći da je to bila kontrola je možda prejako, jer se stanje menjalo. Ali u ovom konkretnom trenutku ovi navedeni procenti su tačni.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju stoji da su Mališevo/Malishevë i Lapušnik/Llapushnik pali pod kontrolu OVK?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da li možete da nam pokažete ta dva mesta? Znam da ste ih već pokazivali.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Lapušnik/Llapushnik je ovde, na glavnom putu od Prištine/Prishtinë ka Peći/Pejë. A Mališevo/Malishevë, u kom se nalazi jedna od glavnih komandi OVK, nalazi se između... kada idete dole putem od Lapušnika/Llapushnik kroz Crni Lug/Carallukë do Mališeva/Malishevë i do Orahovca/Rahovec.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju stoji da je u tom trenutku MUP napustio većinu kontrolnih punktova na putu oko dreničkog trougla. O kom području mi sada govorimo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Govorimo o području od Gornje Kline/Klinë e Epërme kroz Srbicu/Skënderaj dole do Komorana/Komoran, i onda duž Kline/Klinë i natrag do Đurakovca/Gjurakoc, ovde na severu i preko do Rudnika/Rudnik. Dakle, to je veliko područje nad kojim su oni pokušavali da... pokušali da kontrolišu i mislim u tom konkretnom trenutku, ako se dobro sećam, MUP je nameravao da izvedu svoje ljude i da privremeno odustane od kontrole ovog područja u koje se vratila OVK.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređimo na paragraf broj 5: "Napadi OVK približavaju se Prištini/Prishtinë, Kosovu Polju/Fushë Kosovë, na pet kolometara su od prestonice, možda i bliže." Znam da ste nam o tome već govorili. Ali molim vas da li možete da date još neki komentar na ovaj paragraf?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao, časni Sude, ovo područje oko rudnika Belaćevac/Bellaqevci i srpskih sela bilo je ugroženo, i Kosovo Polje/Fushë Kosovë, ponavljam, je veoma važno područje, tu je spomenik posvećen kosovskoj bici i OVK je mislila da će moći da kontroliše područje Kosova/Kosovë tako što će napasti jedan od njihovih svetih spomenika.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Paragrafi 6 i 7, taktike: "Taktika OVK izgleda da je bila takva da se prvo preotme kontrola nad glavnim putevima i zauzimu strateški važna sela izvan puta. Sada su zatvorena dva od tri glavna puta na pravcima istok – zapad. Ukoliko OVK ne pokuša da zatvori i treći put između Peći/Pejë i Prizrena/Prizren, to će gotovo sigurno biti zato što su tako odlučili, a ne zato što ne mogu. Iznenadjuće je da za sada tri druga glavna putna pravca još uvek nisu dodirnuta operacijama. To su putevi od Prištine/Prishtinë ka Podujevu/Podujevë, Mitrovici/Mitrovicë i Uroševcu/Ferizaj. Sva ta

tri pravca su glavne veze Kosova/Kosovë sa teritorijama van Kosova/Kosovë." Da li je to nešto što ste vi rekli ambasadoru?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne. Ovo je izveštaj koji je sačinio zamenik misije i ono što on ovde kaže, i to sa punim pravom jeste da je tri putna pravca bilo mnogo lakše zatvoriti, jer je takav bio geografski položaj. A pravci iz Prištine/Prishtinë ka Podujevu/Podujevë, ka severu su zapravo bili glavni putni pravci koje je bilo relativno lako održati otvorenim. Ovaj putni pravac ka Mitrovici/Mitrovicë na severu prolazi kroz srpsku teritoriju koja je blizu, blizu je rudnika u Kosovskoj Mitrovici/Mitrovicë. A glavni putevi na jugu, od Prištine/Prishtinë do Uroševca/Ferizaj su putevi koji su bili mnogo otvoreniji, teško je bilo pobunjeničkim snagama da ih tamo zatvore i postave zasede i da tako drže glavni put jer nisu imali nikakvu zaštitu od veoma pokretnih i agresivnih Srpskih snaga.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Paragraf broj 7: "U isto vreme OVK ulazi u sela kako bi pomogla u odbrani od napada Srpskih snaga a zatim ostavlja malu grupu bezbednosnih snaga kako bi osigurala selo za OVK. Neki Albanci su sad spremni da priznaju da je OVK naredila makar i neke od evakuacija izbeglica a delimično iz razloga da bi se krivica za to svalila na Srbe ali i kako bi se teritorija očistila za borbu." Rekli ste da je ovo izveštaj zamenika ambasadora, ali da li možete da dodate neki komentar na ovaj paragraf?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim, časni Sude, da je ovo sasvim tačno. Obe strane su pokušale da izvrše uticaj na Međunarodnu zajednicu da podrži njihove ciljeve. I bilo je savršeno jasno da OVK operiše na ovom području, ja sam to u više navrata video. I ljudi su mi rekli da je OVK to naredila, kako bi se onda dovela Međunarodna zajednica i kako bi se onda reklo kako su ih Srbi zapravo proterali. Tako da je ovo bila veoma zbujujuća situacija. Obe strane su nastojale da dobiju međunarodno priznanje za svoju stvar.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Molim vas da pređemo na sledeći tabulator. To je diplomatski telegram od 24. juna 1998. godine. Već smo govorili o ovom događaju ali pročitacu vam paragraf broj 8: "I albanski i srpski izvori izveštavaju da je OVK preuzela kontrolu nad rudnikom uglja u selu Belačevac/Bellaqevci, 10 kilometara zapadno od Prištine/Prishtinë. Navodno se može čuti pucnjava na tom području tokom celog dana. Albansko stanovništvo izgleda da je pobešlo u Prištinu/Prishtinë. OVK tvrdi da ima kontrolu nad najvećim brojem sela u tom području. OVK je uputila poziv lokalnom stanovništvu da ne napušta svoje domove. OVK će garantovati za njihovu bezbednost. Komentar: ukoliko su ovi izveštaji tačni, to je dokaz daljeg povećanja aktivnosti OVK i time se pokazuje: a) mogućnost i samouverenost OVK da sprovede takve napade u blizini Prištine/Prishtinë; b) spremnost OVK da zastraši Srbe u njihovim urbanim i poluurbanim uporištima, što će ih verovatno podstaći da odu; c) izbor ekonomskih meta. Postoji još nekoliko drugih rudnika i fabrika koje su povezane sa industrijom na tom području. Drugi veći industrijski kompleks na Kosovu/Kosovë je *Trepča*, bilzu grada Kosovska Mitrovica/Mitrovicë na severu. Ima izveštaja o napadima OVK i na zgrade u kompleksu *Trepča*, ali još uvek nema dokaza o tome. Navodno se nastavljaju okršaji oko Kline/Klinë na zapadnom Kosovu/Kosovë. Kao i uvek, teško je reći šta se tamo dešava, ali čini se da OVK pokušava da preuzme kontrolu nad nekim srpskim selima na tom području i da tako

otvori koridor između Drenice/Dreničë i Dečana/Dečan. Navodno je 800 Srba pobjeglo u Klinu/Klinë iz susednog sela. Ima i izveštaja o sukobima oko Dečana/Dečan, Prizrena/Prizren, Đakovice/Gjakovë i Štimlja/ Shtime." Gospodine Crosland, već ste govorili o napadu na Belačevac/Bellaqevci. Da li je ovo tačan prikaz onoga čega se vi sećate da ste u to vreme izjavili ambasadoru?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Ovaj izveštaj je sačinio zamenik šefa misije. Ja se slažem sa izveštajem. On možda preteruje o mogućnostima OVK da ostvari takvu kontrolu, ali s pravom je rečeno da su oni napali područje oko Belačevca/Bellaqevci i proterali Srbe iz ovih izolovanih sela u pokušaju da unište ekonomsko stanje u tom području, premda se to nije stvarno i dogodilo. *Trepča* je gore pored Mitrovice/Mitrovicë, koja je odmah tu izvan mape, i nalazi se ovde gore iza Bradaša/Bradash, to je ovaj deo na vrhu karte. I tu se nalazi još jedan štab OVK u Bajori/Bajgorë, koji smo išli da posetimo, i oni su odatle vodili napade na rudnik *Trepča*, kako bi prekinuli srpske aktivnosti na tom području.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 9 ponovo se govori o borbama oko Kline/Klinë. Da li možete da nam pokažete gde je Klina/Klinë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. U području Kline/Klinë, ovde u centru, to je bio glavni koridor, kao što sam već rekao, preko Junika/Junik, Jablanice/Jabllanicë do Kline/Klinë u Drenici/Dreničë. To je bilo područje od kritične važnosti za OVK u pokušaju da održe redovno snabdevanje ljudima i municijom istočno područje, da pokušaju da izvedu sporadične napade, naglašavam, sporadične napade oko Belačevca/Bellaqevci i *Trepče*, koji su bile izolovana područja. A to je bio njihov pokušaj da ostvare vlast i uticaj nad celim Kosovom/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju se kaže da je oko 800 Srba pobjeglo iz Kline/Klinë u susedna sela. Da li se sećate toga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne sećam se tačno tog broja, ali putujući kroz to područje, jasno mi je bilo da su mnogi Srbi otišli i da ta područja više nisu mogla da se brane. Nije da se ne slažem sa ovim brojem.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Možemo li da predemo na sledeći izveštaj. To je diplomatski telegram od 26. juna 1998. godine. Pročitaću paragraf broj 4: "Prema zvaničnim srpskim izvorima Vojska Jugoslavije ubila je dva Albanci a šest je zarobila pošto su oni pokušali da pređu jugoslovensko-albansku granicu severozapadno od Đakovice/Gjakovë. Albanski izveštaji tvrde da je bilo granatiranja na tom graničnom području. Naoružani Albanci koji su nosili uniforme OVK navodno su zaustavili jedan autobus na putu Prizren/Prizren – Priština/Prishtinë u blizini sela Crnojlevo/Carralevë, između Štimlja/ Shtime i Sive Reke/Suharekë 25. juna i uzeli su tri srpska taoca. Srpski izvori izveštavaju da su ukupno 33 Srbina bila kidnapovana krajem aprila i da se još uvek vode kao nestali. Danas vojni ataše obilazi Kosovo/Kosovë. Crnogorski komesar za izbeglice je izjavio da sada ima oko 11.500 izbeglica sa Kosova/Kosovë koji su zvanično registrovani u Crnoj Gori. Komesar je procenio da je ukupni broj približan broju od 15.000. Komentar: Teško je dati nezavisnu procenu, ali moguće je da crnogorske vlasti imaju razloga da preuveličaju taj broj." Gospodine Crosland, prvo, kada je reč o graničnom incidentu u Đakovici/Gjakovë, šta možete da nam kažete o tome?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, ovo pokazuje koliko je bila nestabilna situacija na albanskoj granici i kako su stalno postojali pokušaji da se pređe iz Albanije na Kosovo/Kosovë. I u ovom konkretnom slučaju ove osobe su bile zaustavljene i ubijene. I kao što sam rekao, ovakve stvari su se redovno događale. Kada je reč o Crnoj Gori/Carralevë, o ovome smo već govorili. Tu je bila komanda OVK i zbog toga je postojala mogućnost da ljudi koji prelaze preko tog područja budu kidnapovani i upotrebljeni za aktivnosti OVK. Što se tiče ukupnog broja od 33 kidnapovana Srba, u oktobru smo procenili da je ukupno bilo nekih 200 Srba koji su se vodili kao nestali i koje su verovatno kidnapovali Albanci.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se sećate ovog konkretnog događaja od 25. juna kada su ovi Srbi uzeti za taoce?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ne sećam se ovog konkretnog događaja. Ali ovo je događaj koji je potpuno verodostojan, jer je to bila teritorija na koju se nije moglo otići. Put je bio veoma težak. Bilo je zaseda. I OVK je imala aktivnosti u blizini tog područja i vrlo je moguće da se to desilo. Da.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U paragrafu broj 5 govori se o crnogorskom komesaru za izbeglice. Koje su nacionalnosti bile ove izbeglice u Crnoj Gori?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: To su bili Albanci. Kosovski Albanci.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Zašto bi Crnogorci preuveličali brojke koje se odnose na albanske izbeglice u Crnoj Gori?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Mislim da su pokušali da povećaju aktivnosti nevladinih organizacija na tom području, kako bi dobili više finansijskih sredstava. Ne znam.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Pređimo na sledeći dokument, tabulator broj 32. Ovo je diplomatski telegram od 30. juna 1998. godine. Sada ćemo da pogledamo na dnu prve stranice izveštaj o bezbednosti, a zatim rudnik Belačevac/Bellaqevci. Paragraf broj 5: "Ima konfuznih izveštaja o ishodu jučerašnje operacije Snaga bezbednost u rudniku uglja u Belačevac/Bellaqevci. Neki izvori tvrde da je policija ponovo zauzela rudnik koji je prošle nedelje prigrabila OVK i da je on sada ponovo u rukama policije. Međutim, obično verodostojan srpski Medija centar u Prištini/Prishtinë potvrdio nam je u 9.30 časova da je samo deo rudnika ponovo zauzet. Došlo je do novih izveštaja o delovanju Snaga bezbednosti u tom području jutros. Dobili smo još neke pozadinske podatke o jučerašnjoj operaciji. Izgleda da je policija okružila to područje i izgleda da su koristili suzavac kako bi isterali one koji su zauzeli zgrade. Strani novinari govore o naoružanim srpskim civilima koji učestvuju u operaciji. Neki spominju i uključenje Vojske Jugoslavije. Pucnjava iz automatskih pušaka i eksplozije mogle su da se čuju čitav dan u tom području. Veliki broj ljudi viđen je kako pešice napušta to područje. Mnogi od njih su bili muškarci, pa se smatra da su to bili Srbi koji su bili zaposleni u tom rudniku. Nema nikakvih izveštaja o žrtvama, mada albanski izvori tvrde da je jedan osmogodišnji dečak poginuo kada su Snage bezbednosti napale obližnje selo u istoj operaciji. Beogradska štampa špekuliše o početku srpske kontraofanzive." Gospodine Crosland, znam da ste vi već govorili o ovom konkretnom događaju u rudniku

Belaćevac/Bellaqevci, ali da li imate još nešto da dodate o ovim paragrafima i ovom što stoji u izveštaju o tom događaju u Belaćevcu/Bellaqevci a što vam je ostalo u sećanju?
SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Časni Sude, nije bilo neuobičajeno da naoružani Srbi učestvuju u čuvanju i stražarenju oko svojih sela i svojih imanja. I da sam ja bio tamo, ja bih činio to isto. Nisu Srpske snage bezbednosti mogle da zaštite sva sela, pa su zbog toga morale da naoružaju svoje civile, kako bi civili ostali u svojim kućama. Područje Belaćevca/Bellaqevci je upravo ilustracija toga.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U izveštaju se spominje uključenje Vojske Jugoslavije u ponovno zauzimanje rudnika. Da li ste znali da je Vojska Jugoslavije raspoređena u Belaćevcu/Bellaqevci?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Mislim da jesmo. Rudnik Belaćevac/Bellaqevci predstavlja za srpsku stranu jedan od najvažnijih izvora radne snage u ovom području, dakle bio je prestižna meta, i zbog toga su oni želeli ponovo da preuzmu kontrolu. Mislim, to nije bila albanska stvar. To je bila glavna srpska industrija i oni su s pravom smatrali da to pripada njima i zato su želeli da to ponovo zauzmu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U poslednjoj rečenici govori se o špekulacijama u beogradskoj štampi o početku srpske kontraofanzive u to vreme. O čemu je ovde reč?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uz dužno poštovanje, mislim da je upravo to što se i kaže. Bilo je mnogo špekulacija od stranih novinara koji su počeli da dolaze u to područje, jer je to područje postalo uzbudljivo za njih. A beogradska štampa želela je uvek da ih uveri da će oni upravo sada da reše albanski problem na Kosovu/Kosovë. I mislim da su ti izveštaji dostavljeni kako bi se održao moral Srba. Ali u ovom trenutku situacija je došla u pat poziciju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: U pat poziciju između koga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Između OVK i Srpskih snaga, zbog svega što sam upravo spomenuo, naime da su Srpske snage svoje trupe dovodile i odvodile, i zbog toga nisu bile u poziciji da organizuju... mislim da je kontraofanziva možda prejak reč – dakle, nastajalo se nešto što u tom konkretnom trenutku još uvek nije postojalo.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Paragraf broj 7: "Nije bilo izveštaja o situaciji u Kijevu/Kijevë. Sukobi u i oko Đakovice/Gjakovë i Dečana/Dečan izgleda da se nastavljaju, mada su nižeg intenziteta nego prethodnih dana. *Medija centar* tvrdi da su četiri Srbina kidnapovana iz autobusa na putu između Prizrena/Prizrena i Štimlja/Shtime, što znači da je ukupan broj kidnapovanih Srba od početka marta 40. (Komentar: Strah od kidnapovanja utiče na Srbe, koji počinju da izbegavaju putovanja po Kosovu/Kosovë.) Srpski izvori takođe tvrde da je došlo do dva napada na fabrike u Kosovskoj Mitrovici/Mitrovicë gde postoji značajan broj srpskog stanovništva. (Komentar: Čini se da je cilj zastrašivanje srpskih radnika kako ne bi dolazili na posao a ne uništenje zgrada.)" Kad je reč o sukobima oko Đakovice/Gjakovë i Dečana/Dečan, da li se radi o istim sukobima - kada ste govorili o problemima u graničnom području?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ovo je nastavak problema koji je trajao gotovo dva meseca, i indikativno je da su u tom ključnom području obe strane nastojale da održe svoju većinu.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Izveštaj o kidnapovanjima govori da je od početka marta do tada već 40 osoba kidnapovano. Da li imate komentar na to?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa to je bio fenomen koji se stalno javljao. Da bi se Srbi zastrašili relativno redovno su ih kidnapovali. Mislim da je bilo teško putovati po Kosovu/Kosovë zbog toga što su tamo bile aktivne vojne snage svih vrsta, oblika i veličina sa obe strane.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li ste bili upoznati sa tim napadima na fabrike u Kosovskoj Mitrovici/Mitrovicë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, bio sam. I ako bilo ko vidi te fabrike u Mitrovici/Mitrovicë, ne biste želeli nikad da radite u njima. Pošto su bila vrlo neprijatna mesta, oni su ih napuštali. To je bilo naročito neprijatno područje. Takođe u tom području, u Zvečanu/Zvečan, bile su stacionirane Arkanove paravojne formacije. Mitrovica/Mitrovicë je bila mešoviti albansko-srpski grad i to je bio još jedan pokušaj da se potkopa vrlo ograničena srpska industrija u tom području.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Sada nećemo da pređemo na sledeći dokument, već bih vas zamolio da se oslonite na svoje sećanje. Da li se sećate da ste 1. jula 1998. godine išli u Mališevo/Malishevë? Da li se sećate tog događaja?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, da. Sećam se. Izvinjavam se, ja nisam...

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Zašto ste išli 1. jula u Mališevo/Malishevë?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zato što sam imao neke indikacije da je tamo Glavni štab OVK, pa sam odlučio da odem tamo da bih istražio te indikacije i da vidim da li su istinite.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Znam da ste Mališevo/Malishevë verovatno pokazali stotinu puta na karti, ali molim vas da uradite to ponovo.

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Došli smo preko Orahovca/Rahovec i tamo su bili položaji Vojske Jugoslavije severno od Orahovca/Rahovec. I doslovno iza ugla bio je kontrolni punkt OVK, odakle smo pod oružanom pratnjom odvedeni u Mališevo/Malishevë, gde je bilo između 150 i 200 osoba u različitim uniformama, dosta naoružanih. Tu su bili jednostavni linearni odbrambeni položaji čitavim putem od Orahovca/Rahovec pa severno sve do Mališeva/Malishevë. I na velikoj raskrsnici puteva u Mališevu/Malishevë bio je upravo ovde iznad Glavni štab OVK u koji su me doveli - u jednu crno-belu kuću.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Šta ste rekli, koliko ste osoba videli tamo?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Otprilike između 150 i 200 osoba.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: I kako su bili naoružani?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Uglavnom laganim pištoljima, karabinima i puškama.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: I šta ste videli u Glavnom štabu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U Glavnom štabu bio je bar jedan radio uređaj, što je značilo da su imali mogućnost komunikacije. Ja nisam stručnjak za komunikacije, ali čini mi se da su oni mogli da komuniciraju i izvan Kosova/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li je to vama izgledalo kao vojni štab?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa to je bilo vrlo slično svim drugim vojnim štabovima koje smo posetili. Bilo je malo više formalnosti, malo više discipline i način ponašanja je više nalikovao vojničkom ponašanju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se činilo da tu neko komanduje? Da li je bio tamo komandant?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da, bila je osoba koja je bila glavna. Nisam sasvim... mislim da je Krasniqi bio tamo u jednom trenutku, ali nisam sasvim siguran ko je bio druga osoba.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Rekli ste da je osoba koja se zove Krasniqi bila tamo. Ko je to bio?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: U to vreme mislim da je on bio zadužen za finansije i on je uneo dosta razuma u taj sastanak koji je postao prilično žučan u jednom trenutku i zahuktao se. Oni su razmišljali o tome da pokušaju da nas kidnapuju i ja sam rekao – ne govorim albanski, nego samo srpski i nemački, tako da smo razgovarali na nemačkom – ja sam rekao da to ne bi bilo dobro da urade.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dakle, OVK u Mališevu/Malishevë je pretila da će kidnapovati vas i vašu grupu?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Da. Pretili su.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Šta ste im vi rekli kada su zapretili da će to da urade?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Ja sam rekao da kao vojni ataše u Jugoslaviji imam pravo da putujem gde god mi dozvole. Oni su to osporili. Tvrđili su da to nije deo Jugoslavije, da je to sada deo Albanije pod njihovom komandom. Ja se s tim nisam složio.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Koliko su vas tamo držali?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Otprilike sat i po do dva sata.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Vi kažete da je tamo bila jedna osoba koja je bila, kako je izgledalo glavna. Zašto mislite da je ta osoba bila glavna?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Zato što, kao što sam rekao, je on kontrolisao žučnu raspravu šta da se uradi sa mnom i mojom grupom, i uveo je razumne argumente u jednu prilično besmisleni prepirku o tome ko kontroliše koji deo zemlje gde smo se tada nalazili.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li se sećate imena tog komandanta?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pada mi napamet ime Čeliku. Nisam potpuno siguran da je to bio upravo on ili ne, i bilo bi za mene teško da pod zakletvom kažem da li je to bilo tačno ime ili ne. Ne znam.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Komandant, ta osoba koju ste videli u Mališevu/Malishevë, da li ste imali neku predstavu kojim područjem oko Mališeva/Malishevë je on komandovao?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Znali smo iz drugih obaveštajnih izvora da je to područje u tom trenutku bilo Glavni štab, zbog toga što je bio blizu njihove radio stanice koju su koristili za propagandu. I dakle, to je potencijalno bio Glavni štab OVK u tom momentu njihove ofanzive na Kosovu/Kosovë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Da li možete da ograničite to područje komande izvan Mališeva/Malishevë, odnosno koja su sela bila pod komandom tog Glavnog štaba? Da li se sećate toga?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa rekao bih da je njihova kontrola išla prema severu do glavnog puta Lapušnik/Llapushnik – Peć/Pejë – Priština/Prishtinë, ali mislim da je to više bio pokušaj da se uspostavi štab koji bi povezo Drenicu/Drenicë, Jablanicu/Jabllanicë i zapadni deo područja zajedno sa ovim područjem Mališeva/Malishevë, i zatim južno do sela koje se zove Sedlare/Sedllar gde je bio još jedan štab, pa do Crnojčeva/Carralevë.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Dakle, da li možete na karti da obeležite granice tog komandnog područja kako se to vama učinilo u tom trenutku?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pretpostavljam, kao što sam rekao, to je išlo do Lapušnika/Llapushnik na ovom glavnom putu između Prištine/Prishtinë i Peći/Pejë i takođe do sela Sedlare/Sedllar i Crnojčevo/Carralevë, pa se vraća natrag prema Vočnjaku/Voçnjaku, do Kline/Klinë u Drenici/Drenicë, i onda se vraća nazad do koridora o kom sam govorio, nazad do Junika/Junik, i preko granice u Albaniju.

TUŽILAC CAYLEY – PITANJE: Na čemu bazirate te svoje zaključke?

SVEDOK CROSLAND – ODGOVOR: Pa na tome što sam obišao sve te druge štabove. I kao vojnik koji se bavio mnogim kontrapobunjeničkim operacijama, znam da je potrebna neka vrsta komandovanja i kontrole da bi OVK bila jedna složena taktička jedinica.

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, mislim da je ovo dobar trenutak da završimo za danas, ako vama odgovara?

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Za danas završavamo. Molim vas da se vratite sutra da biste nastavili sa svojim svedočenjem. Nastavljamo u 9.00 časova. Sada prekidamo sa radom.

Sednica završena u 18.58 h.

Nastavlja se u petak, 14. januara 2005. godine u 9.00 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje